

การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร

โดย
นางสาวศิริขวัญ โภษะจันทน์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

INTERNAL SUPERVISION IMPLEMENTATION OF SCHOOLS IN TALINGCHAN
AREA OFFICE UNDER BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2021

Copyright of Silpakorn University

620620050 : การบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

นางสาว ศิริขวัญ โกญจันท์: การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศรี

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ศึกษา คือ โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 16 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ตามคู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ที่ระดับมากที่สุด 2 ด้าน ระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ วางแผนและกำหนดทางเลือก ประเมินผลและรายงานผล ปฏิบัติการนิเทศ ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้ 1) กำหนดแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในที่ชัดเจน 2) ส่งเสริมให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีความรู้เรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอย่างถูกต้อง และ 3) สนับสนุนให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

620620050 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : OPERATIONS OF INTERNAL SUPERVISION

MISS SIRIKHWAN KONJANAN : INTERNAL SUPERVISION IMPLEMENTATION OF SCHOOLS IN TALINGCHAN AREA OFFICE UNDER BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR MATTANA WANGTHANOMSAK, Ph.D.

The purposes of this study were to know 1) The operations of internal supervision of schools in Talingchan Area Office under Bangkok Metropolitan Administration. 2) The development guidelines of internal supervision of schools in Talingchan Area Office under Bangkok Metropolitan Administration. The population comprised 16 schools, and there were 3 respondents from each school including 1 school administrator or deputy school administrator, 1 head of department, and 1 teacher, a total of 48 respondents. Opinion questionnaires and a structured interview concerning internal supervision of school according to the Quality Management Manual for schools in Talingchan Area Office under Bangkok Metropolitan Administration are used as research tools. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The findings revealed that:

1. The overall operations of internal supervision of schools under the Talingchan Area Office Bangkok are at the highest level. When each aspect was considered, there are 2 aspects are the highest level, 2 aspects are the high level. Sorting by the arithmetic means values descending as follows: the study of current conditions, problems, and needs, the planning and determining options, the assessment and report, and the operations of supervision.

2. The development guidelines of internal supervision of schools under the Talingchan Area Office Bangkok are as follows: 1) the determination guidelines clearly of internal supervision operations, 2) encouraging all teachers in the school to know the operation of internal supervision of schools properly, and 3) encouraging all teachers to participate in monitoring and reporting on the internal supervision of the school.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร” สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากรองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เตียเจริญ ประธานกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเร็จ อ่อนสัมพันธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำในการปรับปรุงการค้นคว้าอิสระจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ ตลอดจนให้คำแนะนำ แก้ไข ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน และครูของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ในการทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ผู้วิจัยได้รับกำลังใจ ความช่วยเหลือ การดูแลและแรงผลักดันเป็นอย่างมากจากครอบครัวและผู้บังคับบัญชาที่คอยให้คำปรึกษาและอยู่เคียงข้าง ผู้วิจัยอยู่เสมอ ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่มีส่วนทำให้งานวิจัยเรื่องนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

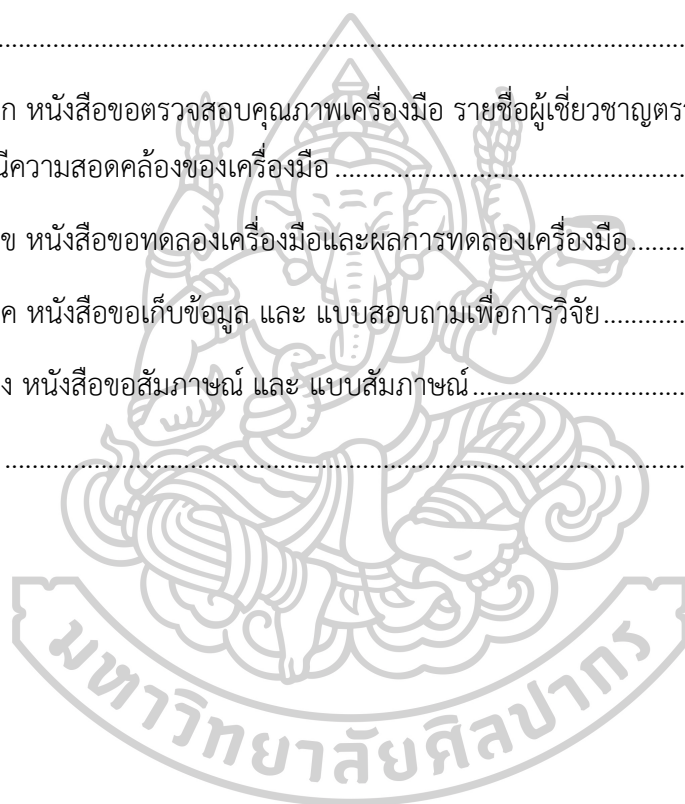
นางสาว ศิริขวัญ โภญจน์นัท

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ข้อคำถามของการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน.....	11
ความหมายของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน.....	11
จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน.....	13
หลักการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน.....	15
ขั้นตอนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน.....	18

ข้อมูลของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
งานวิจัยภายในประเทศ	32
งานวิจัยต่างประเทศ	35
สรุป.....	36
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	37
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	37
ระเบียบวิธีวิจัย.....	38
แผนแบบการวิจัย	38
ประชากรที่ศึกษา.....	39
ผู้ให้ข้อมูล	39
ตัวแปรที่ศึกษา.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	43
สรุป.....	44
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	45
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	45
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัด กรุงเทพมหานคร.....	47
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน.....	53
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	55

สรุปผลการวิจัย.....	55
การอภิปรายผล.....	56
ข้อเสนอแนะ	62
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	62
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	63
รายการอ้างอิง.....	64
ภาคผนวก	67
ภาคผนวก ก หนังสือขอตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และ ตาราง ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ	68
ภาคผนวก ข หนังสือขอทดลองเครื่องมือและผลการทดลองเครื่องมือ.....	74
ภาคผนวก ค หนังสือขอเก็บข้อมูล และ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	78
ภาคผนวก ง หนังสือขอสัมภาษณ์ และ แบบสัมภาษณ์.....	86
ประวัติผู้เขียน	90

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	46
ตารางที่ 2 คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานนิเทศภายใน ของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม	48
ตารางที่ 3 คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานนิเทศภายใน ของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านศึกษา สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ.....	49
ตารางที่ 4 คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานนิเทศภายใน ของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านวางแผน และกำหนดทางเลือก.....	50
ตารางที่ 5 คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานนิเทศภายใน ของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านปฏิบัติการนิเทศ.....	51
ตารางที่ 6 คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานนิเทศภายใน ของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านประเมินผล และรายงานผล.....	52

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิง.....	9
แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย.....	10

บทที่ 1

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เป็นความเข้าใจ ความสามารถและสมรรถนะเพื่อการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน เนื่องจากต้องเตรียมคนไปเผชิญ การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เพื่อไปเป็นคนที่ใช้ความรู้ความสามารถ และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ ซึ่งบุคคลที่มีทักษะที่จำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเท่านั้นจึงจะประสบความสำเร็จได้ หากบุคคลยังขาดการพัฒนาทักษะที่สูงขึ้นในศตวรรษนี้ ก็จะทำให้ไม่ทันต่อโลกและ ตลาดแรงงาน ดังนั้นทักษะที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ คนยุคใหม่จึง ต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งบุคคลสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดช่วงชีวิต และปรับตัวให้สามารถเชื่อมโยงองค์ประกอบของการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹

นอกจากนี้การศึกษาจะต้องมีการพัฒนา เพื่อสนับสนุนนโยบายในการพัฒนาประเทศ ให้ประสบผลสำเร็จ โดยการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 นั้น เน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมหรือโครงการ ที่บูรณาการมากขึ้น การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาปรับปรุงการเรียนให้มีมาตรฐาน การบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก บทบาทของ ผู้สอน และการใช้สื่อเทคโนโลยี อย่างไรก็ตามการศึกษาไทยในยุค 4.0 จะไม่สามารถขับเคลื่อนไปได้ ถ้าไม่มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าบุคลากรทางการศึกษาเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วย ผลักดันให้ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ²

ดังนั้นเมื่อประเทศต้องการพัฒนาคน และการศึกษาก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา และยกระดับคุณภาพของบุคคล จึงควรปูพื้นฐานการพัฒนาบุคคลตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นไปที่กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ที่เป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารการศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้สูงขึ้น เพราะเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานภายในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานในขอบเขตที่ตนเอง

¹ สิทธิพล อาจอินทร์, ศาสตร์และศิลป์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ขอนแก่น: สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2563), 48.

² สุวิมล มธุรส, กิตติ รัตนราช และอนันต์ อุปสอด, “การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทของ ผู้บริหารสถานศึกษา,” วารสารสงฆ์นครลำปาง 8, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2562): 266-278.

รับผิดชอบให้ประสบความสำเร็จ เป็นไปตามมาตรฐานและสอดคล้องกับระเบียบวิธีการดำเนินงานที่กำหนดไว้ การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นยุทธวิธีที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาแนวทางดำเนินการให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ³

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษามีกระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการนิเทศติดตาม ตรวจสอบ เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ นอกจากนี้เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายใน และนำไปปฏิบัติในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้ตอบสนองตามบทบัญญัติของกฎหมายและนโยบายการจัดการศึกษา การนิเทศการศึกษาจึงนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การนิเทศภายในสถานศึกษา (Education Supervision in School) เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่ชัดเจนภายในสถานศึกษา ด้วยผู้นิเทศการศึกษาที่เป็นบุคลากรภายในสถานศึกษาเอง ถือเป็นการจัดการนิเทศการศึกษาที่สามารถจัดขึ้นเพื่อทดแทนการนิเทศการศึกษาจากผู้นิเทศการศึกษาจากภายนอกได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีจำนวนมาก ทำให้การนิเทศการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ แต่การนิเทศภายในสถานศึกษาที่ดำเนินการโดยบุคลากรภายในสถานศึกษานั้น จะสามารถทำได้อย่างสม่ำเสมอและย่อมทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริงของครูและบุคลากรภายในสถานศึกษานั้นได้อย่างชัดเจน⁴

³ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11, **คู่มือนิเทศภายใน**, เข้าถึงเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2564, เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/secondary11.go.th/supervisor>

⁴ นุชนรา รัตนศิริประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์, **การนิเทศการศึกษา : มโนทัศน์และการปฏิบัติ** (นครปฐม: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2560), 199.

การนิเทศภายในโรงเรียนมีประโยชน์มากในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน กล่าวคือ

- 1) เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในด้านการวางแผนพัฒนาหลักสูตร วิธีสอน สื่อ การวัดผลประเมินผล การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน และการบริหารโรงเรียนด้านอื่น ๆ
- 2) เป็นประโยชน์ต่อครูและบุคลากรในโรงเรียนในการพัฒนาความรู้ ความสามารถและพัฒนาพฤติกรรมการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 3) เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างครบถ้วน⁵ และการนิเทศภายในยังถือเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญมากในโรงเรียน เพราะการนิเทศเป็นกระบวนการพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรในโรงเรียน ในลักษณะให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ดูแล ตรวจสอบและติดตาม เพื่อพัฒนาให้คุณภาพงานสูงขึ้น และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หน่วยงานนิเทศก์สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้จัดทำหนังสือคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนาการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ศึกษาธิการ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ใช้เป็นแนวทางในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยต้องทำการนิเทศภายในอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ซึ่งการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้นิเทศจะต้องมีทักษะในการเลือกรูปแบบนิเทศให้เหมาะสมกับผู้รับการนิเทศ ภายใต้กระบวนการนิเทศภายใน ซึ่งจำเป็นต้องจัดกิจกรรมที่หลากหลายและถูกต้องตามหลักการของแต่ละกิจกรรมมาเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อให้การนิเทศประสบความสำเร็จ ผู้รับการนิเทศเกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ประกอบการนิเทศตามภารกิจหรือสาระการนิเทศที่ต้องการ เช่น การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การปฐมนิเทศ การประชุม การอบรม การสัมมนา การให้คำปรึกษา และแนะนำ การเยี่ยมชั้นเรียน การสาธิตการสอน การสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน การอภิปราย การระดมสมอง การจัดนิทรรศการ การศึกษาดูงาน เป็นต้น

การนิเทศนั้นเปรียบเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด และส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นหรือไม่ การจัดการศึกษาในโรงเรียน ประกอบด้วยการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษาของโรงเรียน ส่วนด้านบริหารงานทั่วไป ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล เป็นส่วนส่งเสริม สนับสนุนงานด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งงานทั้ง 4 ด้าน จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการนิเทศการศึกษา เพื่อเป็นกลไกการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้เกิดคุณภาพและสามารถพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตาม

⁵ อารมณีย์ ฉนวนจิตร, การนิเทศการสอน, เข้าถึงเมื่อ 5 เมษายน 2564, เข้าถึงได้จาก <http://old-book.ru.ac.th/e-book/inside/html/dlbook>

ศักยภาพ บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร และนำไปสู่การพัฒนาครูที่ยั่งยืน เพื่อเป็นครูมืออาชีพสืบต่อไป⁶

ปัญหาของการวิจัย

จากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 พ.ศ.2564 - 2569 ได้นำผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา และมีคะแนนสูงกว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาเมืองพัทยา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แต่ต่ำกว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จึงทำให้สำนักงานศึกษาได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์คุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาทุนมนุษย์และบริหารจัดการสู่องค์การสมรรถนะสูง โดยใช้การนิเทศภายในและการติดตามผลอย่างต่อเนื่องมาเป็นโครงการและกิจกรรมสำคัญ⁷

ฝ่ายการศึกษาสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร จึงได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมการจัดการศึกษา (SWOT Analysis) และศึกษาสภาพปัญหาของแต่ละโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า แต่ละโรงเรียนมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่ต่างกัน มีบริบทและปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนที่ต่างกัน เช่น จำนวนครูไม่เพียงพอเนื่องจากมีโยกย้ายตำแหน่งครู การสอนของครูที่ไม่ตรงกับสาขาวิชาเอก ภาระงานนอกเหนือจากการสอน อีกทั้งนักเรียนยังมีวิถีชีวิตที่และพื้นฐานทางครอบครัวที่แตกต่างกัน บางโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่เป็นศูนย์กลางแห่งความเจริญ แต่ในขณะที่บางโรงเรียนรถยนต์ยังไม่สามารถสัญจรเข้าไปได้ ต้องใช้การเดินทางที่การจราจรติดขัดหรือการสัญจรทางเรือเท่านั้น จึงเป็นการยากที่จะจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความหลากหลายดังกล่าว เมื่อโรงเรียนมีบริบทที่แตกต่างกัน จึงทำให้ครูแต่ละโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชันมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ดังนั้นการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญมาก เพราะการนิเทศภายในจะใช้บุคลากรในโรงเรียนในการร่วมมือกันดำเนินงาน จึงทำให้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริง นำมาสู่การวางแผนและการกำหนดทางเลือกที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการ จึงสามารถปฏิบัติการนิเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับ

⁶ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร, คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2556), 12.

⁷ สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร, แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2564 - 2569 (กรุงเทพฯ: บริษัท วันไฟน์เดีย จำกัด, 2563), 48-66.

โรงเรียนของตนเอง สามารถประเมินผลและรายงานผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ฝ่ายการศึกษาสำนักงานเขตตลิ่งชันจึงกำหนดแผนการนิเทศ ติดตาม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2563 โดยยึดคู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2560 ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) วางแผนและกำหนดทางเลือก 3) ปฏิบัติการนิเทศ 4) ประเมินผลและรายงานผล โดยจะให้แต่ละโรงเรียนจัดทำโครงการนิเทศภายใน ตามกระบวนการดังกล่าว⁸

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตตลิ่งชัน ผู้ดูแลและให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน และมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า

1) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน มีการจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพื้นฐานของโรงเรียนตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าแต่ละโรงเรียนมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน โรงเรียนขนาดกลางก็จะมีปัญหาอีกแบบหนึ่ง โรงเรียนขนาดเล็กก็จะเป็นปัญหาอีกแบบหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะมีปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกัน ทำให้หากโรงเรียนขนาดกลางศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ และนำปัญหาที่ได้ไปดำเนินการนิเทศภายในจนประสบความสำเร็จ โรงเรียนขนาดเล็กก็นำมาปฏิบัติตาม แต่กลับไม่ประสบความสำเร็จดีเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะปัญหาและความต้องการของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน จึงไม่สามารถนำมาเป็นต้นแบบในการปฏิบัติการดำเนินงานนิเทศภายในได้

2) วางแผนและกำหนดทางเลือก โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนส่วนใหญ่สามารถวางแผนและกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานนิเทศภายในได้อย่างเหมาะสมกับโรงเรียนของตนเอง อาจมีบางโรงเรียนที่ยังวางแผนและกำหนดทางเลือกตามโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

3) ปฏิบัติการนิเทศ โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร บางโรงเรียนยังไม่สามารถปฏิบัติการนิเทศอย่างจริงจังตามแผนปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน ในส่วนของการมอบหมายหมายงานและจัดเตรียมสื่อการนิเทศ บางโรงเรียนปฏิบัติได้อย่างดีเยี่ยม เป็นไปตามแผนที่วางไว้ แต่ในขณะเดียวกันบางโรงเรียนยังไม่สามารถปฏิบัติการนิเทศให้เป็นไปตามแผนงานได้อย่างชัดเจน

⁸ ฝ่ายการศึกษาสำนักงานเขตตลิ่งชัน, “แผนการนิเทศ ติดตาม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563,” 25 ตุลาคม 2562.

4) ประเมินผลและรายงานผล โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร บางโรงเรียนสามารถประเมินผลและรายงานผลได้อย่างดีเยี่ยม เพราะมีการประเมินผลในทุก ๆ ขั้นตอนการดำเนินงานนิเทศภายใน มีรูปแบบการรายงานผลที่ละเอียดชัดเจน แต่บางโรงเรียน ยังไม่สามารถประเมินผลและรายงานผลได้ อาจเป็นเพราะไม่มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศ ภายในทุก ๆ ขั้นตอนการดำเนินงาน และไม่มีรูปแบบการรายงานผลที่ถูกต้องดีเท่าที่ควร⁹

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนของครู และอาจส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนไม่พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงาน เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร เนื่องจากการนิเทศภายในถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ครู ได้พัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพ นำไปสู่การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ส่งผลให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นและมีคุณภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงาน เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดข้อคำถามของการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาคำตอบในการวิจัยไว้ดังนี้

1. การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

⁹ สัมภาษณ์ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร, 9 มิถุนายน 2564.

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องและเป็นแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานทางการวิจัยไว้ดังนี้

1. การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง
2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีหลากหลายแนวทาง

ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ (Systems approach) ตามแนวคิดของ ลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) มาเป็นกรอบของการวิจัย ที่กล่าวว่า องค์กรระบบเปิด ประกอบด้วยระบบย่อย ๆ ภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยระบบจะยอมรับตัวป้อน (Inputs) จากสิ่งแวดล้อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation Process) ซึ่งเปลี่ยนแปลงตัวป้อนให้กลายเป็นผลผลิต (Outputs) ที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Environment) ทั้งภายในและภายนอก และให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา องค์กรประกอบทั้งสามส่วนจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ปัจจัยนำเข้าในระบบการศึกษานั้น คือ องค์กรประกอบที่เกี่ยวกับทรัพยากรทางการศึกษาที่นำเข้าสู่ระบบ ได้แก่ นโยบายการจัดการศึกษา ทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ทรัพยากรที่ใช้ดำเนินการ ได้แก่ เงิน (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) และการจัดการ (management) เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้จะถูกแปรเปลี่ยนโดยการบริหารจัดการ การจัดการเรียน การสอน การนิเทศการศึกษา การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนให้ได้มาซึ่งผลผลิต (Outputs) คือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน¹⁰ โดยมีข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวถึง การนิเทศการศึกษาไว้หลายท่าน เช่น หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ มีกระบวนการ ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ

¹⁰ Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Educational Administration: Concepts and Practices**, 6th ed. (Belmont, CA: Wadsworth/Cengage Learning, 2021), 21-22.

5) การประเมินผลและการรายงานผล¹¹ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ 2) วางแผนและการจัดทำโครงการนิเทศ 3) การดำเนินงาน 4) การประเมินผลการนิเทศ¹² นอกจากนี้ วัชรา เล่าเรียนดี ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมี 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) วางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ 2) เลือกประเด็นหรือเรื่องที่สนใจจะปรับปรุงพัฒนา 3) นำเสนอโครงการและขั้นตอนการปฏิบัติ 4) ให้ความรู้ 5) จัดทำแผนการนิเทศ 6) ดำเนินการตามแผน 7) สรุปและประเมินผล¹³ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ 1) ศึกษาทำความเข้าใจบาทหน้าที่ของผู้รับการนิเทศ 2) รวบรวมสภาพปัญหา และความจำเป็น 3) กำหนดเป้าหมายการนิเทศ 4) วางแผนและปฏิบัติการนิเทศ 5) ประเมินและรายงานผลการนิเทศ¹⁴ ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำแนวคิดเรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มาจากคู่มือ แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2560 ประกอบด้วย 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) วางแผนและกำหนดทางเลือก 3) ปฏิบัติการนิเทศ 4) ประเมินผลและรายงานผล¹⁵ สามารถนำเสนอขอขยายเชิงอ้างอิงของการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 1

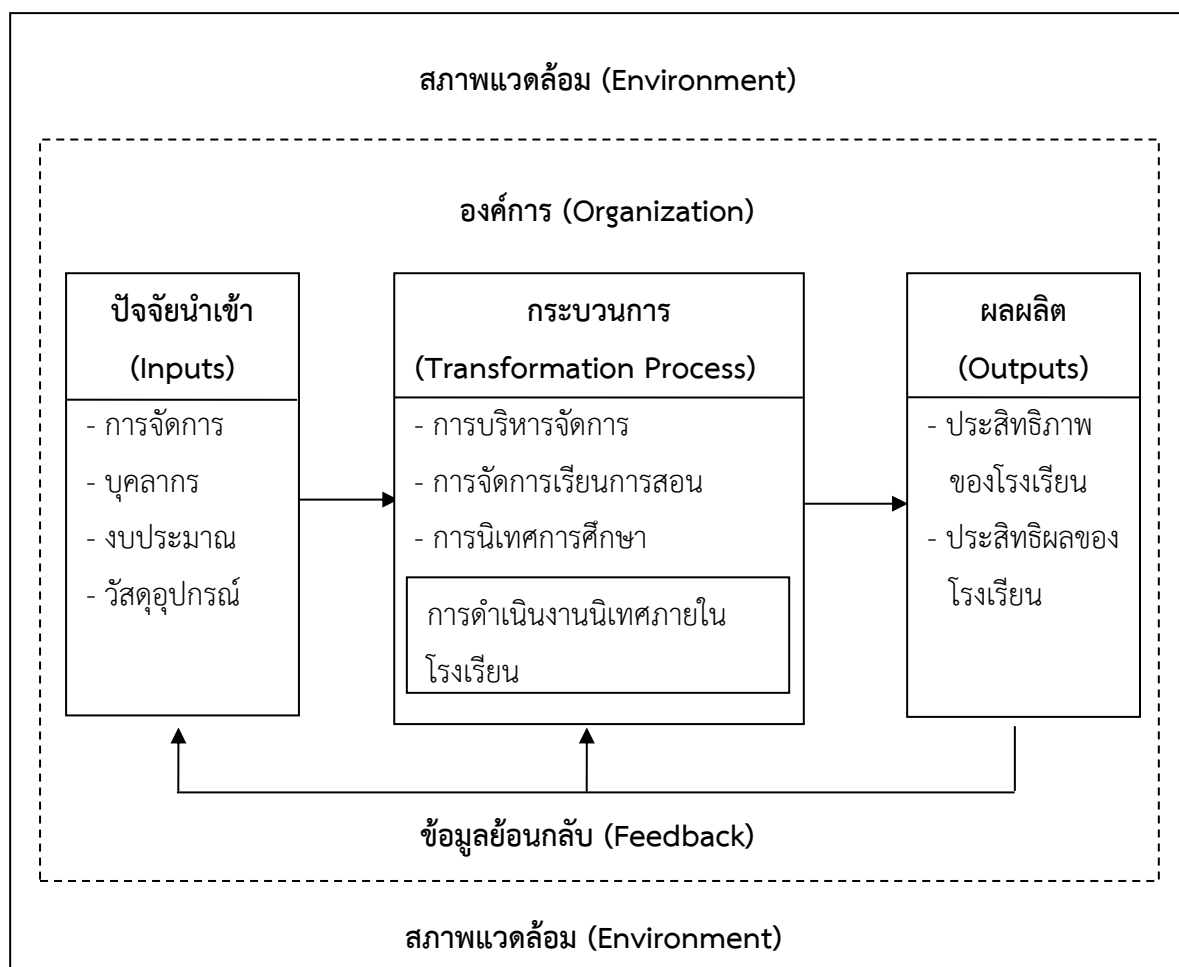
¹¹ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน**, เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/d/124Yat10YrSecn7idT8tKnLtmroR-O2Se/view>

¹² ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (อ้างถึงใน วัชรา เครือคำอ้าย), **การนิเทศการศึกษา** (เชียงใหม่: มหาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2558), 268.

¹³ วัชรา เล่าเรียนดี (อ้างถึงใน หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน), **แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน**, เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/d/1n7idT8tKnLtmroR-O2Se/view>.

¹⁴ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยกระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา**, เข้าถึง 13 เมษายน 2564, เข้าถึงได้จาก http://elibrary.nfe.go.th/e_library/nfe/flip/371.

¹⁵ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร, **คู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2560), 105.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิง

ที่มา : Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Educational Administration : Concepts and Practices**, 6th ed. (Belmont, CA: Wadworth/Cengage Learning, 2021), 21-22.

: หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร, **คู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2560), 105.

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดมาจากคู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2560 ประกอบด้วย 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) วางแผนและกำหนดทางเลือก 3) ปฏิบัติการนิเทศ 4) ประเมินผลและรายงานผล ดังแสดงใน แผนภูมิที่ 2

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน
1. ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ
2. วางแผนและกำหนดทางเลือก
3. ปฏิบัติการนิเทศ
4. ประเมินผลและรายงานผล

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร, **คู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2560), 105.

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของนิยามศัพท์เฉพาะที่นำมาใช้ในการวิจัย ดังนี้ **การดำเนินงานนิเทศภายใน** หมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ในการส่งเสริม แนะนำ ชี้แนะ ปรึกษาหารือ เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพและพัฒนากิจการโรงเรียนของผู้ครุให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดขึ้น โดยการดำเนินงานนิเทศภายในมี 4 ขั้นตอน คือ ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ วางแผนและกำหนดทางเลือก ปฏิบัติการนิเทศ ประเมินผลและรายงานผล

โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีฝ่ายการศึกษาของสำนักงานเขตตลิ่งชัน เป็นหน่วยงานที่ช่วยกำกับ ดูแล ประสานงานในเบื้องต้น และมีสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือ กำกับ และดูแลในภาพรวม ซึ่งโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 16 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดเกาะ โรงเรียนวัดปากน้ำฝั่งเหนือ โรงเรียนวัดรัชฎาธิฐาน โรงเรียนวัดประสาธน์ โรงเรียนวัดตลิ่งชัน (ปิ่นทองสันฐาคาร) โรงเรียนวัดชัยพฤกษ์มาลา (นนทสิริราชบุรพาเพ็ญ) โรงเรียนวัดทอง (อุดมศิลป์วิทยาการ) โรงเรียนวัดช่างเหล็ก โรงเรียนวัดกระโจมทอง โรงเรียนวัดไก่อเตี้ย (สวัสดีประชาชนกุล) โรงเรียนวัดพิบูล โรงเรียนวัดมะกอก (วิสุทธิวิทยาการ) โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชัน โรงเรียนวัดอินทราวาส โรงเรียนฉิมพลี และโรงเรียนวัดโพธิ์ (ราชบุรณดุรงผล)

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามคู่มือ แนวคิด ทฤษฎี ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับ 1) การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน 2) ข้อมูลของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร 3) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

ความหมายของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

กูด (Good) กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ความพยายามที่จะช่วยในการให้คำปรึกษาและแนะนำกับครู หรือบุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษานั้น จะช่วยให้วิชาชีพเจริญงอกงาม ช่วยพัฒนาคุณภาพและความสามารถของครู ช่วยในการปรับปรุงวัตถุประสงค์ทางการศึกษา การเลือกสรรวัสดุอุปกรณ์และช่วยในการประเมินผลการเรียนการสอน¹⁶

อดัมส์ และดิกกี (Adams and Dickey) กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การบริการเกี่ยวกับการสอน และการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น และการนิเทศการศึกษา เป็นการสร้างสรรค์ และเป็นการทำงานที่บุคลากรทางการนิเทศทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อเพิ่มพูนผลสำเร็จของการเรียนการสอน ไม่มีการใช้อำนาจกับครู แต่เป็นการสนองความต้องการของครู ให้อิสระในการปฏิบัติงาน โดยมีการวางแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อปรับปรุงการสอน¹⁷

¹⁶ Carter V. Good, *Dictionary of Education*, 3rd ed. (New York: McGraw-Hill Book Co, 1973), 121.

¹⁷ Harold P. Adams and Frank G. Dickey (อ้างถึงใน มุกดา เลขะวิวัฒน์), *ตกผลึกความคิดชีวิตศึกษานิเทศก์ จากหลักการ ทฤษฎี สู่วิถีปฏิบัติ* (กรุงเทพฯ: เลิศไพศาลการพิมพ์, 2563), 8.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศภายใน หมายถึง การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ชี้แนะ เพื่อแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตร¹⁸

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการดำเนินการร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาได้คุณภาพและพัฒนากิจการการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ¹⁹

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างบุคลากรทุกคนในโรงเรียน เพื่อการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาในวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล²⁰

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้ นุชนรา รัตนศิริระประภาและประเสริฐ อินทร์รักษ์ กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำร่วมกับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้²¹

วชิรา เครือคำอ้าย กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศภายใน หมายถึง การที่ตัวแทนผู้บริหารหรือตัวแทนครูผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งให้ช่วยเหลือและแนะนำครูตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในด้านการจัดการเรียนรู้ อย่างแท้จริง²²

¹⁸ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน**, เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/d/124Yat10YrSecn7idT8tKnLtmroR-O2Se/view>

¹⁹ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร, **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2556), 8.

²⁰ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11, **คู่มือนิเทศภายในโรงเรียน**, เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564 , เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/a/secondary11.go.th/www/hnangsux-klum-ni-the-sk/khumuxkarnithesphaynirongreiyn>.

²¹ นุชนรา รัตนศิริระประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์, **การนิเทศการศึกษา : มโนทัศน์และการปฏิบัติ** (นครปฐม: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2560), 170.

²² วชิรา เครือคำอ้าย, **การนิเทศการศึกษา** (เชียงใหม่: มหาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2558), 260.

จากความหมายของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ผู้วิจัยสรุปความหมายของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนว่า กระบวนการดำเนินการร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน เพื่อชี้แนะแนวทาง ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดขึ้น

จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายดังนี้

กูด (Good) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อช่วยในการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู ทำให้วิชาชีพครูเกิดความเจริญงอกงาม และทำให้ครูได้พัฒนาตนเองทั้งในด้านการใช้สื่อและการเลือกใช้เทคนิควิธีการสอน ปรับปรุงวัสดุประสงค์การสอน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนการสอน²³

มาร์ค และคณะ (Mark and others) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มีดังนี้ 1) ช่วยให้ครูมองเห็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาได้อย่างชัดเจน จึงสามารถจะทำงานเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย 2) ทำให้ครูมองเห็นปัญหาและความต้องการของเด็กได้ชัดเจนมากขึ้น 3) ทำให้เกิดการดำเนินงานร่วมกันเป็นหมู่คณะภายในโรงเรียน 4) สร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรครู ทำให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ 5) ครูได้รับงานที่เหมาะสมและช่วยสนับสนุนการพัฒนาตนเองของครู 6) ช่วยพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงขึ้น 7) ช่วยทำให้ครูที่เพิ่งเข้าทำงานใหม่ สามารถอยู่ร่วมและเข้ากับระบบของโรงเรียนได้ 8) ช่วยประเมินผลการปฏิบัติของครูโดยดูจากความสามารถและพัฒนาการของเด็กกับเป้าหมายการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ 9) ช่วยครูแก้ปัญหาอุปสรรคและหาสาเหตุปัญหาในการเรียนของนักเรียน 10) ช่วยให้ชุมชนสามารถเข้าใจแผนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน 11) ช่วยปกป้องครูจากข้อเรียกร้องที่ไม่ได้รับความยุติธรรม และการวิจารณ์ที่ไม่เป็นธรรมช่วยให้ชุมชนรับทราบแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียน และปัญหาของนักเรียน²⁴

²³ Carter V. Good, *Dictionary of Education* (New York: McGraw – Hill. 1973), 572.

²⁴ James R. Mark, Stoop Emery, and Stoop Joyce King, *Handbook of Educational Supervision: A Guide for the practitioner* (Boston: Ally and Bacon: Inc., 1973), 93.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานนิเทศภายใน คือ 1) เพื่อพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงาน 2) เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ 3) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจและความสุขในการปฏิบัติงาน²⁵

นุชนรา รัตนศิริระประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์ กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานนิเทศภายใน คือ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ ส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน²⁶

วชิรา เครือคำอ้าย กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานนิเทศภายใน คือ เพื่อส่งเสริมและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของความร่วมมือจากบุคลากรภายในสถานศึกษาเป็นหลัก²⁷

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานนิเทศภายใน คือ 1) เพื่อให้โรงเรียนมีรูปแบบและกระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ มีความเข้มแข็งและเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น 2) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีคุณภาพ 3) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น²⁸

จากแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมาย เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความรู้ให้ตรงตามมาตรฐานการจัดการศึกษา และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร พร้อมทั้งเพื่อเสริมสร้างสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้แก่บุคลากร

²⁵ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา**, เข้าถึงเมื่อ 13 เมษายน 2564, เข้าถึงได้จาก http://elibrary.nfe.go.th/e_library/nfe/flip/.

²⁶ นุชนรา รัตนศิริระประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์, **การนิเทศการศึกษา : มโนทัศน์และการปฏิบัติ** (นครปฐม: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2560), 117.

²⁷ วชิรา เครือคำอ้าย, **การนิเทศการศึกษา** (เชียงใหม่: มหาลัษราชภัฏเชียงใหม่, 2558), 263.

²⁸ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11, **คู่มือนิเทศภายในโรงเรียน**, เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/a/secondary11.go.th/www/hnangsux-klum-ni-the-sk/khumuxkarnithesphaynirongreiyin>.

หลักการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

หลักการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ผู้นิเทศได้ดำเนินการ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้หลักการสำคัญไว้ดังนี้

เบอร์ตัน และบรูคเนอร์ (Burton and Brueckner) ได้แสดงถึงทัศนะหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการนิเทศการศึกษาที่ดี (good supervision) ควรประกอบด้วย หลักการสำคัญ 5 ประการ 1) มีความสัมพันธ์กับการบริหาร (correlated function) 2) มีพื้นฐานทางปรัชญาและวิทยาศาสตร์ (philosophy and science) 3) มีปรัชญาประชาธิปไตย (democratic philosophy) 4) เป็นการสร้างสรรค์ (creative) 5) เป็นความร่วมมือ (cooperative)²⁹

อดัมส์ และดิกกี (Adams and Dickey) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศการสอน มีดังนี้ 1) การนิเทศจะต้องเป็นการส่งเสริมความเจริญของงาน 2) การนิเทศจะต้องมีความเป็นประชาธิปไตย 3) การนิเทศเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ 4) การนิเทศยึดหลักการสร้างสรรค์มนุษยสัมพันธ์ 5) การนิเทศเพื่อสร้างเสริมขวัญและกำลังใจ³⁰

เซอร์จิโอแวนนี และสตาร์เรทท์ (Sergiovanni and Starratt) ได้กล่าวว่า หลักการดำเนินงานนิเทศการศึกษา มีดังนี้ 1) การนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึงการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และการดำเนินงานต่าง ๆ รวมทั้งการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ 2) การนิเทศการศึกษากับการบริหรณันั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก 3) การนิเทศการศึกษาที่ดีนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานทางปรัชญาวิทยาศาสตร์ และมีความเป็นประชาธิปไตย 4) การนิเทศการศึกษาที่ดีหากอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์ได้ อาจจะต้องใช้วิธีการศึกษา ปรับปรุงและประเมินผล 5) การนิเทศการศึกษาที่ดีนั้น ควรใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 6) การนิเทศการศึกษาที่ดีนั้น จะต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบระเบียบ จะต้องมีการประสานเพื่อขอความร่วมมือ และต้องจัดให้มีกิจกรรมการนิเทศการศึกษาย่างต่อเนื่องกัน 7) การนิเทศการศึกษาที่ดีนั้น จะต้องเป็นวิชาชีพ³¹

²⁹ William H. Burton and Leo J. Brueckner (อ้างถึงใน นุชนรา รัตนศิริระประภา และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์), **การนิเทศการศึกษา : มโนทัศน์และการปฏิบัติ** (นครปฐม: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2560), 46.

³⁰ Harold P. Adams and Frank G. Dickey (อ้างถึงใน มุกดา เลขะวิพัฒน์), **ตกผลึกความคิดชีวิตศึกษานิเทศก์ 30 ปี จากหลักการ ทฤษฎี สู่วิถีปฏิบัติ** (กรุงเทพฯ: เลิศไพศาลการพิมพ์, 2563), 24.

³¹ Thomas J. Sergiovanni and Robert J. Starratt, **Supervision Human Perspective** (New York: McGraw – Hall Book, 1988), 29-30.

วีชรา เล่าเรียนดี ได้กล่าวว่า หลักการสำคัญของการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษามีดังนี้ 1) การให้ความร่วมมือร่วมใจสอน 2) การสร้างความผูกพันต่อภาระหน้าที่ ด้วยความเต็มใจของบุคลากรในโรงเรียนและครู 3) การประสานสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 4) การประสานกันทุกฝ่าย 5) เป็นประชาธิปไตย 6) การยึดความแตกต่างของมนุษย์และพัฒนาการของมนุษย์แต่ละวัย 7) การมีเป้าหมายเดียวกัน คือ คุณภาพการศึกษาของผู้เรียน³²

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 กล่าวว่า หลักการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้นิเทศต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการนิเทศอย่างถูกต้อง ตรงประเด็น มีระบบและขั้นตอนที่ชัดเจนในกระบวนการนิเทศ กระบวนการนิเทศที่เกิดขึ้นต้องเกิดจากความร่วมมือของคณะครูทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่โรงเรียน และการนิเทศต้องเป็นเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู และการนิเทศการศึกษาควรมีการบริหารเป็นกระบวนการเชิงระบบ มีการวางแผนการดำเนินงาน มีขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงานมีความเป็นประชาธิปไตย มีการดำเนินงานอย่างสร้างสรรค์³³

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวว่า หลักการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นแนวปฏิบัติที่ผู้นิเทศเองต้องนำไปปฏิบัติขณะที่ดำเนินการนิเทศ 1) การนิเทศควรมีการทำงานอย่างเป็นระบบ และมีการวางแผนการดำเนินงานเป็นลักษณะโครงการ 2) การนิเทศต้องถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ มีความเป็นประชาธิปไตย เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ 3) การนิเทศเป็นการสร้างสรรค์ เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล โดยให้แต่ละบุคคลได้แสดงออกและพัฒนาความสามารถเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่ 4) การนิเทศเป็นการแก้ปัญหาจากการเรียนการสอนที่เกิดขึ้น โดยใช้ครูอาจารย์เรียนรู้ว่าปัญหาของตนเองเป็นอย่างไร จะหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไร 5) การนิเทศเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจระหว่างกัน สร้างมนุษยสัมพันธ์ มีวิธีการที่ดีและความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้ 6) การนิเทศเป็นการสร้างความผูกพัน และความมั่นคงต่องานอาชีพ รวมทั้งความ

³² วีชรา เล่าเรียนดี (อ้างถึงใน หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน), แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน, เข้าถึงเมื่อ 16 เมษายน 2564, เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/10idT8tKnLtmroR-O2Se/view>.

³³ สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 11, คู่มือนิเทศภายในโรงเรียน, เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/a/secondary11.go.th/www/hnangsuklum-ni-the-sk/khumuxkarnithesphaynirongreiyin>.

เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 7) การนิเทศเป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีความรู้สึภาคภูมิใจในอาชีพ³⁴

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กล่าวว่า หลักการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ยึดหลักสำคัญดังนี้ 1) กระบวนการทำงานเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับผิดชอบ 2) หลักการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบมองเห็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 3) หลักการประชาธิปไตย เคารพในความคิดและความแตกต่างด้วยเหตุและผล ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 4) หลักการคิดเชิงบวก ใช้กระบวนการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เน้นการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองบนพื้นฐานความพึงพอใจและเต็มใจในการทำงานร่วมกัน 5) หลักการสร้างคุณค่าในตัวเอง เน้นการสร้างเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ โดยผู้รับการนิเทศได้เรียนรู้และหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองจนประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับ³⁵

วชิรา เครือคำอ้าย ได้กล่าวว่า หลักการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการดำเนินการ มีขั้นตอนในการปฏิบัติงาน โดยยึดหลักของความเป็นประชาธิปไตย ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ สร้างความผูกพันและความมั่นคงต่ออาชีพ การสร้างมนุษยสัมพันธ์และการประสานงานที่ดีก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการนิเทศ อย่างไรก็ตามการนิเทศต้องให้ตรงกับความต้องการของครูผู้รับการนิเทศจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด³⁶

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า หลักการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เป็นหลักการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตามความต้องการและจำเป็นในการพัฒนาโดยมีเป้าหมายเดียวกัน³⁷

³⁴ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (อ้างถึงใน วชิรา เครือคำอ้าย), การนิเทศการศึกษา (เชียงใหม่: มหาลัษราชภัฏเชียงใหม่, 2558), 263.

³⁵ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร, คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2556), 13.

³⁶ วชิรา เครือคำอ้าย, การนิเทศการศึกษา (เชียงใหม่: มหาลัษราชภัฏเชียงใหม่, 2558), 264.

³⁷ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน, เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/d/124Yat10YrSecn7idT8tKnLtmroR-O2Se/view>

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า หลักการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา มีดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของบุคลากร ในสถานศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษา โดยให้หัวหน้ากลุ่มมีบทบาทหน้าที่ ในการนิเทศ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติการนิเทศ และร่วมใช้ผลการนิเทศ เพื่อนำผลการนิเทศ มาใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงานในปีงบประมาณต่อมา 2) ความเชื่อมั่นในองค์ความรู้ ของบุคลากร โดยให้บุคลากรร่วมนิเทศข้ามกลุ่มงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ที่ถูกต้อง เกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอนการปฏิบัติงานในหน้าที่ของบุคลากรผู้รับการนิเทศ เพื่อให้งานมีระบบ มีประสิทธิภาพ 4) ความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้นิเทศต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของ ผู้รับการนิเทศ เลือกรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศ พร้อมรับการนิเทศ และเกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน 5) สร้างขวัญและกำลังใจ ผู้นิเทศสามารถ เลือกรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับผู้รับการนิเทศเป็นการสร้างความมั่นใจ ความสบายใจและมีกำลังใจ ให้แก่บุคลากรในการทำงาน 6) การสร้างความต่อเนื่องและยาวนาน มีการกำหนดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และรายงานการนิเทศทันทีครึ่งปีงบประมาณและสิ้นปีงบประมาณ เพื่อนำผลการนิเทศ มาพัฒนา และวางแผนการปฏิบัติงานต่อไป³⁸

จากแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า หลักการดำเนินงาน นิเทศภายในโรงเรียน จะต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนงานอย่างชัดเจน และใช้หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน ใช้วิธีดำเนินงานด้วยความสร้างสรรค์และยืดหยุ่น สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานความผูกพันและความเชื่อมั่นให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพของครู ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

ขั้นตอนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

แฮร์ริส (Harris) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศภายในมีอยู่ 5 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (planning) ประกอบไปด้วย การวางแผน การจัดตารางการทำงาน การจัดทำโครงการ การคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้น การปรับปรุงแผนงานให้ดีขึ้น
2. การจัดระเบียบงาน (organizing) จะประกอบด้วย การจำแนกหน้าที่ในการปฏิบัติงาน การประสานงาน การจัดแหล่งทรัพยากร การสร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่องและการมอบหมายงาน

³⁸ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา**, เข้าถึงเมื่อ 13 เมษายน 2564, เข้าถึงได้จาก http://elibrary.nfe.go.th/e_library/nfe/flip/

3. การนำ (leading) ประกอบด้วย การเสนอแนะ การตัดสินใจ การสร้างแรงจูงใจ การสื่อความหมาย การคิดริเริ่ม

4. การควบคุม (controlling) ประกอบด้วย การปฏิบัติให้ถูกต้อง การสร้างความเจริญงอกงาม การกำหนดโทษและการกล่าวโทษ

5. การประเมินผล (assessing) ประกอบด้วย การวัดงานและการพิจารณาผลงาน³⁹ กลิคแมน, กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ได้กล่าวว่าการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยงาน 5 ด้าน คือ

1. การช่วยเหลือครู โดยตรง (direct assistance to teacher)
2. การพัฒนากลุ่ม (group development)
3. การพัฒนาทางวิชาชีพ (professional development)
4. การพัฒนาหลักสูตร (curriculum development)
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (action research)⁴⁰

คอปแลนด์ และบอยัน (Copeland and Boyan) ได้กล่าวว่าการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

- 1) การประชุมปรึกษาหารือก่อนการสังเกต (preservation conference)
- 2) การสังเกตการสอน (observation)
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลการสังเกตการสอน (analysis)
- 4) การประชุมปรึกษาหารือหลังการสังเกต (post observation conference)⁴¹

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า กระบวนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
2. การวางแผน และการกำหนดทางเลือก
3. การสร้างสื่อและเครื่องมือ

³⁹ B. M. Harris, **Supervisory behavior in education**, 3rd ed. (NJ: Prentice-Hall, 1985), 13 – 15.

⁴⁰ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita M. Ross-Gordon, **Supervision and Instructional Leadership: A Developmental approach**, 7th ed. (Boston: Allyn & Bacon, 2007), 135-148.

⁴¹ N. J. Boyan and W. D. Copeland, **Instructional Supervision Training Process** (Columbus: Charles E. Mearril Publishing Company, 1978), 4-6.

4. การประเมินผลและรายงานผล
5. การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน⁴²

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า กระบวนการดำเนินงานนิเทศภายใน มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศต้องศึกษาและทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้รับการนิเทศให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้นิเทศมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้รับการนิเทศตามคำสั่ง สำหรับนำมาใช้เป็นกรอบในการจัดทำเครื่องมือนิเทศ

2. รวบรวมสภาพปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ ขั้นตอนนี้ ผู้นิเทศสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งอาจได้ข้อมูลดังกล่าวมาจากการศึกษาสรุปรายงานผลการดำเนินงานประจำปีรายงานผลการดำเนินงานโครงการ หรือการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้รับการนิเทศ

3. กำหนดเป้าหมายการนิเทศร่วมกัน ผู้นิเทศร่วมกับผู้รับการนิเทศ กำหนดลักษณะของ คุณภาพการปฏิบัติงานและระยะเวลาที่ต้องการให้เกิด เพื่อให้มีเป้าหมายร่วมกัน ไม่จำเป็นต้องมีครบทุกกิจกรรม ควรจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งจะง่ายและสะดวกสำหรับการวางแผนการนิเทศ

4. การวางแผนและการนิเทศ ผู้นิเทศนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และพิจารณาเลือกวิธีการนิเทศให้สอดคล้องกับผู้รับการนิเทศ รวมทั้งจัดเตรียมเครื่องมือและสื่อการนิเทศ เพื่อปฏิบัติการนิเทศตามแผนการนิเทศที่กำหนด

5. ประเมินและรายงานผลการนิเทศ เมื่อผู้นิเทศปฏิบัติการนิเทศแล้ว ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายการนิเทศที่กำหนดร่วมกับผู้นิเทศแล้วหรือไม่ ผลการนิเทศเป็นอย่างไร ผู้นิเทศควรนำผลการนิเทศ เปรียบเทียบกับเป้าหมายการนิเทศที่กำหนดไว้ และรายงานผลการนิเทศ โดยระบุสภาพที่พบและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา⁴³

⁴² หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน**, เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/d/124Yat10YrSecn7idT8tKnLtmroR-O2Se/view>

⁴³ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา**, เข้าถึงเมื่อ 13 เมษายน 2564, เข้าถึงได้จาก http://elibrary.nfe.go.th/e_library/nfe/flip/

วชิรา เครือคำอ้าย ได้กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการดำเนินการเชิงระบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปรึกษากันว่าจะดำเนินการกี่ขั้นตอนจึงจะเหมาะสม และทำให้การนิเทศเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด⁴⁴

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ เป็นขั้นเริ่มต้นที่จะได้ข้อมูลจากการศึกษาเพื่อไปประกอบการตัดสินใจ การวางแผนและการกำหนดทางเลือก

1.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนด้านต่าง ๆ นโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัด

1.2 สืบหาข้อมูลและประเมินความต้องการของครูหรือคณะกรรมการตามกลุ่มงานโดย

1.2.1 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการแก้ไข

1.2.2 วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุนั้น ๆ พร้อมทั้งกำหนดกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศซึ่งมีหลากหลายรูปแบบและดำเนินการตามที่ตัดสินใจต่อไป

2. วางแผนและกำหนดทางเลือก เป็นการพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ เลือกขั้นตอนการทำงานที่ดีที่สุดตามกิจกรรมการนิเทศ กำหนดวิธีดำเนินการจัดทำโครงการ การกำหนดกิจกรรมการสร้างเครื่องมือและสื่อที่ใช้ประกอบการนิเทศ จัดทำปฏิทินปฏิบัติการนิเทศ ฯลฯ ตามลำดับ

2.1 การกำหนดวิธีการดำเนินการ เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ สาเหตุและกิจกรรมการนิเทศ มาแจกแจงรายละเอียดที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีดำเนินการ

2.2 การจัดทำโครงการ เมื่อกำหนดรายละเอียดวิธีการดำเนินการให้นำกิจกรรมดังกล่าวไปกำหนดเป็นโครงการ

⁴⁴ วชิรา เครือคำอ้าย, การนิเทศการศึกษา (เชียงใหม่: มหาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2558),

3. ปฏิบัติการนิเทศ ดำเนินการดังนี้

3.1 คณะกรรมการดำเนินการนิเทศ ประชุมเพื่อมอบหมายงาน การจัดทำสื่อ เครื่องมือในการนิเทศ

3.2 ปฏิบัติงานนิเทศตามปฏิทินที่กำหนดไว้ในโครงการอย่างจริงจังตามหัวข้อรายการ ปฏิบัติดังนี้

3.2.1 ประชุมระดมความคิดกำหนดแนวทางในการนิเทศ

3.2.2 จัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติจากผู้บริหาร

3.2.3 ประชุมปฏิบัติการจัดทำสื่อและเครื่องมือต้นแบบ

3.2.4 ทดลองใช้และปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

3.2.5 นำสื่อและเครื่องมือไปใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน

3.2.6 ติดตามผลการนิเทศและรายงาน

4. ประเมินผลและรายงานผล เป็นขั้นตอนการตรวจสอบการปฏิบัติงาน รวบรวมปัญหา ที่เกิดจากการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนเพื่อหาแนวทางแก้ไข เป็นการประเมินขั้นสุดท้าย เพื่อเปรียบเทียบผลงานซึ่งมีขอบข่ายการประเมินดังนี้

4.1 ประเมินการดำเนินงานทุกขั้นตอน

4.2 นำผลการประเมินจากการปฏิบัติการนิเทศมาเป็นข้อมูลในการประเมินกระบวนการ นิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดตามมาตรฐานการประกันคุณภาพหรือไม่

4.3 ประเมินความพึงพอใจของครูในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศ

4.4 รวบรวมและสรุปรายงานผลการนิเทศภายในโรงเรียน และเสนอผู้บริหารโรงเรียน ทราบ⁴⁵

จากแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การดำเนินงานนิเทศ ภายในโรงเรียน จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ผู้นิเทศและผู้ได้รับการนิเทศ จะต้องศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการ ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดทางเลือกและสร้างเครื่องมือ ในการนิเทศให้เหมาะสม รวมถึงการประเมินผลและรายงานผลสรุป ดังนั้นผู้บริหาร ผู้นิเทศและ ผู้ได้รับการนิเทศจะต้องมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติและการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างถูกต้อง เพื่อให้การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนสามารถแก้ปัญหา ปรับปรุงและ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์และมาตรฐานการจัดการศึกษา

⁴⁵ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, **คู่มือแนวทางการบริหาร จัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2560), 105-109.

รูปแบบการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

รูปแบบการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

ดุสิต ทิวถนอม ได้สรุปงานวิจัยของ แกลทเธอร์น ได้นำเสนอรูปแบบการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดขึ้นในโรงเรียนและเป็นรูปแบบที่เหมาะสมมี 4 รูปแบบ คือ การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) การนิเทศแบบพัฒนาวิชาชีพพร้อมกัน (Cooperative professional Development) การนิเทศแบบพัฒนาตนเอง (Self-directed development และ การนิเทศแบบควบคุมกำกับเชิงบริหาร (administrative monitoring)

1. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เป็นกระบวนการปรับปรุงการสอนของครู เน้นการสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียน และเอาสิ่งที่ได้จากการสังเกตวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา ร่วมกันกับครู โดยมุ่งที่พฤติกรรมของครูและนักเรียนที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเพื่อการแก้ปัญหการเรียน การสอนเป็นการสร้างครูให้มีความรับผิดชอบ วิเคราะห์พฤติกรรมตนเอง และสามารถนิเทศตนเองได้ จุดประสงค์สำคัญของการนิเทศแบบคลินิก คือ การปรับปรุงการเรียนการสอนโดยวิธีการวางแผน การสังเกต และการวิเคราะห์ สิ่งที่ได้รู้ได้ปฏิบัติจริงในห้องเรียน พังเล็งในสิ่งที่ครูสอนอย่างไร โดยมุ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

2. การนิเทศแบบพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative professional Development) เป็นกระบวนการของกลุ่มครูเล็ก ๆ มาทำงานร่วมกันเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการ สังเกตการสอนของกันและกัน และนำข้อมูลนั้นมาปรึกษาหารือกัน กลุ่มครูอาจจะมีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมแลกเปลี่ยนการสังเกตด้วยกัน 2-3 ครั้ง สำหรับโครงการเล็ก ๆ ไปจนถึงการร่วมกันเป็นทีม มีขอบข่ายงานกว้างออกไปหลาย ๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ลักษณะการนิเทศแบบ พัฒนาวิชาชีพพร้อมกัน คือ 1) ความสัมพันธ์ของการนิเทศแบบพัฒนาวิชาชีพพร้อมกัน ค่อนข้างมีรูปแบบ และเป็นทางการ ไม่ใช่ผลัดกันสังเกตกันครั้ง 2 ครั้ง แล้วแต่โอกาสในหมู่ครูมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน เท่านั้น ต้องมีรูปแบบและระบบพอสมควร 2) การสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียนอย่างน้อยที่สุด 2 ครั้ง และจะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันหลังการสังเกตการณ์สอนแต่ละครั้ง 3) ความสัมพันธ์มีเฉพาะ กลุ่มสมาชิก ถึงแม้ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นิเทศอาจเข้ามาเกี่ยวข้องในการวัดและตรวจสอบโครงการ การสังเกต การประชุม และการอภิปรายก็เฉพาะที่เกี่ยวกับตัวครู เพื่อให้แน่ใจงานดำเนินไปด้วยดี 4) การพัฒนาวิชาชีพพร้อมกัน ไม่เกี่ยวกับการประเมิน เพียงต้องการทำให้สมบูรณ์ในเรื่องการสอน ไม่ใช่ทำให้เกิดระบบมาตรฐานการประเมินข้อมูลที่ได้จากการสังเกต หรือจากการประชุมกัน ไม่เกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนหรือนำไปใช้ในการประเมินผลแต่อย่างใด

3. การนิเทศแบบพัฒนาตนเอง (Self-directed development) เป็นกระบวนการที่ครู วางแผนพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างมีระบบแบบแผน และดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้อย่าง จริงจังและอิสระ ลักษณะการนิเทศแบบพัฒนาตนเอง คือ ครูทำการพัฒนาตนเองอย่างอิสระตาม

โครงการที่วางไว้ ครูพัฒนาและดำเนินการตามเป้าประสงค์ของโครงการพัฒนาวิชาชีพ ครูสามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการทำงานให้บรรลุเป้าประสงค์ ผลการพัฒนาตามโครงการจะไม่นำมาใช้เป็นการประเมินและการทำงานของครู

4. การนิเทศแบบควบคุมกำกับเชิงบริหาร (administrative monitoring) เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในโรงเรียนของตนเองชัดเจนขึ้น ได้สัมผัสกิจกรรมของโรงเรียนประเมินการเรียนการสอนแต่ละจุดได้ และแสดงให้เห็นถึงความสนใจในทุกเรื่องที่เกิดขึ้นของผู้บริหารโรงเรียน การนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนเป็นการนิเทศแบบแวะเยี่ยม เป็นการสังเกตการสอนอย่างไม่เป็นทางการ และใช้เวลาสั้น ๆ ของผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหาร การนิเทศแบบควบคุมกำกับเชิงบริหาร มีลักษณะคล้ายกัน แต่ได้มีการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการให้เป็นระบบมากขึ้น ลักษณะการนิเทศแบบควบคุมกำกับเชิงบริหาร ควรจะมีลักษณะเปิด ผู้บริหารควรมีการอภิปรายในประเด็นสำคัญในเรื่องนี้กับคณะครูอย่างเปิดเผย ดังนี้ 1) เป็นภารกิจโดยตรงของผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหาร 2) ครูควรทราบก่อนว่าจะเข้าเยี่ยมชั้นเรียน 3) ข้อมูลย้อนกลับต้องจัดทำอย่างเป็นระบบ 4) ควรเขียนบันทึกการสังเกตสั้น ๆ และเก็บรักษาอย่างดี 5) ทำความเข้าใจกับครูว่าข้อมูลที่ได้ไม่ใช้การประเมินผลงานครู ควรวางแผนและจัดตารางการทำงานอย่างเป็นระบบระเบียบ⁴⁶

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 กล่าวว่า รูปแบบการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อาจเลือกใช้รูปแบบ การชี้แนะ (Coaching Technique) เพราะการชี้เป็นการบอกทิศทางให้ และการแนะเป็นการเสนอแนวทางให้เดินทางไปสู่ทิศทางนั้น ส่วนการจะเดินไปทิศทางนั้น หรือเลือกจะเดินอย่างไร ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจเลือกของผู้รับการชี้แนะเป็นหลักการชี้แนะ คือ วิธีการในการพัฒนาสมรรถภาพการทำงานของคนโดยเน้นไปที่การทำงานให้ได้ตามเป้าหมายของงานนั้น หรือการช่วยให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่และได้รับการฝึกอบรมมาไปสู่การปฏิบัติ⁴⁷

นุชนรา รัตนศิริระประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์ กล่าวว่า สำหรับรูปแบบการดำเนินงานนิเทศการศึกษานั้นมีแนวความเชื่อแต่ละสมัยแตกต่างกันออกไป โดยทั่วไปมักจะคล้อยไปตามพัฒนาการหรือวิธีการทางการบริหารการศึกษา ปัจจุบันการนิเทศการศึกษาเนหลักประชาธิปไตย ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมช่วยคิดร่วมแก้ปัญหา และร่วมกันส่งเสริมปรับปรุงการศึกษาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

⁴⁶ ศุสิต ทิวถนอม (อ้างถึงใน นุชนรา รัตนศิริระประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์), **การนิเทศการศึกษา: มโนทัศน์และการปฏิบัติ** (นครปฐม: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2560), 88-89.

⁴⁷ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11, **คู่มือนิเทศภายในโรงเรียน**, เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/a/secondary11.go.th/www/hnangsux-klum-ni-the-sk/khumuxkarnithesphaynirongreiyin>.

เพราะฉะนั้นในการเลือกรูปแบบของการนิเทศการศึกษาไปใช้ให้ได้ผลดีนั้น ผู้นิเทศการศึกษาจึงควรเลือกรูปแบบของการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษาตามบริบทของโรงเรียน⁴⁸

จากแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า รูปแบบการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมีหลากหลายรูปแบบ มีกระบวนการปฏิบัติที่แตกต่างกัน หากต้องการให้การนิเทศภายในโรงเรียนประสบความสำเร็จ ควรเลือกรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เช่น สภาพปัญหาของโรงเรียน ความรู้และความสามารถของบุคลากร จำนวนบุคลากร ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามสภาพจริง สามารถนำข้อมูลที่ได้รับการดำเนินงานนิเทศภายในมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ

กิจกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า กิจกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการนิเทศการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานของครู ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการนิเทศบรรลุเป้าหมาย กิจกรรมการนิเทศมีหลากหลาย ซึ่งผู้นิเทศสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครูและนักเรียน ดังนั้นผู้นิเทศจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศ โดยจะขอนำเสนอกิจกรรมการนิเทศที่สำคัญและใช้มาก 23 กิจกรรม ดังนี้

1. การบรรยาย (Lecturing) เป็นกิจกรรมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจของผู้นิเทศไปสู่การนิเทศ ใช้เพียงการพูดและการฟังเท่านั้น
2. การบรรยายโดยใช้สื่อประกอบ (Visualized Lecturing) เป็นการบรรยายที่ใช้สื่อเข้ามาช่วย เช่น สไลด์ แผนภูมิ แผนภาพ มัลติมีเดีย อินโฟกราฟฟิก เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังมีความสนใจมากยิ่งขึ้น
3. การบรรยายเป็นกลุ่ม (Panel presenting) เป็นกิจกรรมการให้ข้อมูลเป็นกลุ่มที่มีจุดเน้นที่การให้ข้อมูลเป็นกลุ่มที่มีจุดเน้นที่การให้ข้อมูลตามแนวความคิดหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
4. การให้ดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Viewing film and television) เป็นการใช้เครื่องมือที่สื่อทางสายตา ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิดีโอเทป เพื่อทำให้ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้และเกิดความสนใจมากขึ้น

⁴⁸ นุชนรา รัตนศิริระประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์, **การนิเทศการศึกษา : มโนทัศน์และการปฏิบัติ** (นครปฐม: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2560), 94.

5. การฟังคำบรรยายจากสื่อผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ การถ่ายทอดสด (Live) การประชุมทางไกล (Conference) ซึ่งกิจกรรมนี้เป็นการใช้วิธีการบันทึกในรูปแบบดิจิทัลเพื่อนำเสนอแนวความคิดของบุคคลหนึ่งไปสู่ผู้ฟังคนอื่น

6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ (Exhibiting materials and equipment) เป็นกิจกรรมที่ช่วยในการฝึกอบรมหรือเป็นกิจกรรมสำหรับงานพัฒนาสื่อต่าง ๆ

7. การสังเกตในชั้นเรียน (Observing in classroom) เป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงของบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะช่วยให้ทราบจุดหรือจุดบกพร่องของบุคลากร เพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และใช้ในการพัฒนาบุคลากร

8. การสาธิต (Demonstrating) เป็นกิจกรรมการให้ความรู้ที่มุ่งให้ผู้อื่นเห็นกระบวนการและวิธีการดำเนินการ

9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interviewing) เป็นกิจกรรมสัมภาษณ์ที่กำหนดจุดประสงค์ชัดเจนเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ตามต้องการ

9.1 การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง (Focused interviewing) เป็นกิจกรรมการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยจะทำการสัมภาษณ์เฉพาะโรงเรียนที่ผู้ตอบมีความสามารถจะตอบได้เท่านั้น

9.2 การสัมภาษณ์แบบไม่ชี้แนะ (Non-directive interview) เป็นการพูดคุยและอภิปรายหรือการแสดงแนวความคิดของบุคคลที่สนทนาคด้วย ลักษณะการของการสัมภาษณ์จะสนใจกับปัญหาและความสนใจของผู้รับการสัมภาษณ์

10. การอภิปราย (Discussing) เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งเหมาะสมกับกลุ่มขนาดเล็ก มักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ

11. การอ่าน (Reading) เป็นกิจกรรมที่ใช้มากกิจกรรมหนึ่ง สามารถใช้ได้กับคนจำนวนมาก เช่น การอ่าน ข้อความจากวารสาร มักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น

12. การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ (Analyzing and calculating) เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการติดตาม ประเมินผล การวิจัยเชิงปฏิบัติการและการควบคุมประสิทธิภาพการสอน

13. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแนวความคิดวิธีการแก้ปัญหาหรือใช้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดโดยเสรี ไม่มีการวิเคราะห์หรือวิพากษ์วิจารณ์ แต่อย่างใด

14. การบันทึกวิดีโอและการถ่ายภาพ (Videotaping and photographing) วิดีโอเทปเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นรายละเอียดทั้งภาพและเสียง ส่วนการถ่ายภาพมีประโยชน์มากในการจัดนิทรรศการ กิจกรรมนี้มีประโยชน์ในการประเมินผลงานและการประชาสัมพันธ์

15. การจัดทำเครื่องมือและแบบทดสอบ (Instrumenting and testing) กิจกรรมนี้เกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบและแบบประเมินต่าง ๆ

16. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz session) เป็นกิจกรรมการประชุมกลุ่มเพื่ออภิปรายในหัวข้อเรื่องที่เฉพาะเจาะจง มุ่งเน้นการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากที่สุด แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

17. การจัดทัศนศึกษา (Field trip) กิจกรรมนี้เป็นการเดินทางไปสถานที่แห่งอื่นเพื่อศึกษาดูงานที่สัมพันธ์กับงานที่ตนปฏิบัติ

18. การเยี่ยมเยียน (Inter visiting) เป็นกิจกรรมที่บุคคลหนึ่งไปเยี่ยมและสังเกตการทำงานของอีกบุคคลหนึ่ง

19. การแสดงบทบาทสมมติ (Roleplaying) เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคล กำหนดสถานการณ์ขึ้น แล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนองหรือปฏิบัติตนเองไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น การเขียน (Writing) เป็นกิจกรรมที่ใช้เป็นสื่อกลางในการนิเทศเกือบทุกชนิด เช่น การเขียนโครงการนิเทศ การบันทึกข้อมูล การเขียนรายงาน การเขียนบันทึก ฯลฯ

20. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided practice) เป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ ในขณะที่ปฏิบัติมีการคอยดูแลช่วยเหลือมักใช้กับรายบุคคล⁴⁹

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กล่าวว่า กิจกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้นิเทศจะต้องมีทักษะในการเลือกรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมกับผู้รับการนิเทศ ภายใต้กระบวนการนิเทศภายใน ซึ่งจำเป็นต้องใช้กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลายและถูกต้องตามหลักการของแต่ละกิจกรรมมาเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อให้การนิเทศประสบความสำเร็จ ผู้รับการนิเทศเกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำมาใช้ประกอบการนิเทศตามภารกิจหรือสาระการนิเทศที่ต้องการ เช่น การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การปฐมนิเทศ การประชุม การอบรม การสัมมนา การให้คำปรึกษาและการแนะนำ การเยี่ยมชั้นเรียน การสาธิตการสอน การสังเกตการสอนนักเรียน การอภิปราย การระดมสมอง การจัดนิทรรศการ การศึกษาดูงาน ดังนี้

1. ประชุมก่อนเปิดภาคเรียน (Meeting) เป็นกิจกรรมการนิเทศเพื่อเตรียมการในทุกด้านของโรงเรียนก่อนเปิดภาคเรียน โดยเน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งอาจดำเนินการโดยใช้การประชุมร่วมกันทั้งโรงเรียนหรือแบ่งกลุ่มประชุมตามภาระงานที่รับผิดชอบ

2. การปฐมนิเทศ (Orientation) เป็นกิจกรรมการนิเทศที่จัดขึ้นเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และระบบงานในองค์กรหรือภารกิจที่ปฏิบัติ รวมถึงพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติตนให้เหมาะสม การสร้างจิตสำนึกรักและศรัทธาในวิชาชีพ

⁴⁹ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน**, เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/d/124Yat10YrSecn7idT8tKnLtmroR-O2Se/view>

และงานที่ได้รับมอบหมาย มองเห็นความสำเร็จขององค์กรและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งบุคลากรที่เข้าทำงานใหม่ และบุคลากรเดิมที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ใหม่

3. การประชุม (Meeting) เป็นกิจกรรมการนิเทศที่ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีความรู้ความเข้าใจ กำหนดเป็นข้อตกลงและแนวทางปฏิบัติงาน การประชุมในรูปแบบการนิเทศการศึกษาสามารถทำได้หลายรูปแบบเป็นไปตามขนาดของกลุ่มคนที่เข้าร่วมประชุม หรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์

4. การอบรม(Training) เป็นกิจกรรมการนิเทศที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ ทักษะเทคนิคในการปฏิบัติงาน เป็นการให้ความรู้ใหม่หรือเพิ่มเติมความรู้ที่มีอยู่เดิมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพ รวมถึงการทบทวนหรือสร้างความชัดเจนในการปฏิบัติงาน เสริมทักษะหรือเทคนิคเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ อาจทำได้ทั้งภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ ซึ่งการอบรมแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ การอบรมให้ความรู้และการอบรมเชิงปฏิบัติการ

5. การสัมมนา (Seminar) เป็นกิจกรรมการนิเทศที่จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจร่วมกัน ซึ่งผู้เข้าร่วมสัมมนาจะต้องเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเด็นที่สัมมนา ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จนได้ข้อสรุปหรือการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อกำหนดเป็นนโยบายหรือแนวทางการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง ซึ่งสามารถจัดได้ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย

6. การให้คำปรึกษาและแนะนำ (Counseling and Guidance) เป็นการคำปรึกษาและแนะนำเป็นกิจกรรมการนิเทศที่ให้การช่วยเหลือแนะนำแนวทางในการปฏิบัติตนหรือการปฏิบัติงาน อันส่งผลให้เกิดการปรับปรุงตนเองหรืองาน ให้มีการพัฒนาสูงขึ้นบนพื้นฐานของความต้องการของผู้รับการนิเทศ มีการไว้วางใจและจริงจังต่อกันซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต่ออาศัยความใกล้ชิดและต่อเนื่อง สามารถทำได้รายบุคคลหรือกลุ่มย่อย และสามารถให้คำปรึกษาได้ทั้งก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการหรือเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการ

7. การเยี่ยมชั้นเรียน (Classroom visiting) เป็นกิจกรรมการนิเทศการทำงานในชั้นเรียน ในลักษณะของการพบ พูดคุย สังเกต กระตุ้น ประเมิน รับทราบปัญหาและให้คำปรึกษา การจัดบรรยากาศ การจัดชั้นเรียนของผู้รับการนิเทศ รวมทั้งการสร้างควมคุ้นเคย และเจตคติที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

8. การสาธิตการสอน (Demonstration) เป็นกิจกรรมการนิเทศที่มุ่งให้ผู้รับการนิเทศได้มีประสบการณ์ตรง จากการสาธิตการสอนของผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในหรือภายนอกโรงเรียน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนาการสอนของตน

9. การสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน (Observation) เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตกระบวนการจัดการเรียนรู้และพฤติกรรมการสอนของผู้รับการนิเทศ ซึ่งผู้นิเทศต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในกระบวนการจัดการเรียนรู้และธรรมชาติวิชา ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน และเนื้อหาสาระของหลักสูตรได้

10. การอภิปราย (Discussion) เป็นกิจกรรมการนิเทศที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน ร่วมปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถ่ายทอดประสบการณ์ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

11. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นกิจกรรมการนิเทศที่มุ่งเน้นการแสดงความคิดหรือการใช้พลังความสามารถทางความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากสมาชิกในกลุ่มภายในเวลาที่กำหนด เพื่อนำแนวคิดเป็นฐานในการพัฒนา

13. การจัดนิทรรศการ (Exhibition) เป็นกิจกรรมการนิเทศที่มุ่งให้เกิดการแสดงผลงานและเป็นเวทีแสดงความสามารถของนักเรียน ครูและโรงเรียน โดยทำได้หลากหลายวิธี ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มีส่วนร่วมในการชม สังเกต สัมผัส ทดลอง แสดงความคิดเห็น และร่วมกิจกรรม เช่น การประกวด การตอบปัญหา การทดสอบ การอภิปราย การบรรยาย การแข่งขัน เป็นต้น

14. การศึกษาดูงาน (Education Visit) เป็นกิจกรรมการนิเทศที่มุ่งให้ผู้รับการนิเทศได้ศึกษา ค้นคว้า เพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้จากสถานที่และสถานการณ์จริงที่สามารถเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างได้ นำไปสู่การปรับประยุกต์ให้เกิดแนวคิดใหม่หรือแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาดูงานทั้งต่อตนเองและส่วนรวมได้

15. การสร้างผู้นำนิเทศการจัดการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมการนิเทศที่ผู้นำนิเทศส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศเป็นผู้มีทักษะ และประสบการณ์ในการเป็นผู้สังเกตกระบวนการจัดการเรียนรู้และพฤติกรรมการสอนของเพื่อนครูในโรงเรียน อันเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในองค์กร กิจกรรมการนิเทศนี้เน้นการฝึกนิเทศการสังเกตการณ์สอน ไม่เน้นการสะท้อนข้อมูลให้กับผู้สังเกตการสอน

16. การนิเทศออนไลน์ เป็นกิจกรรมการนิเทศทางไกลด้วยเทคโนโลยีผ่านโปรแกรมต่าง ๆ เช่น ให้คำแนะนำปรึกษา ติดตาม ตรวจสอบระหว่างกันได้สะดวกมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน⁵⁰

จากการที่ผู้วิจัยได้ สรุปได้ว่า กิจกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในมีหลากหลายวิธีการโดยแต่ละวิธีนั้นมีกระบวนการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศจะต้องร่วมกันพิจารณาเลือกกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบท สภาพปัญหาและความเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานนิเทศภายใน บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

⁵⁰ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร, คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2556), 48-80.

ข้อมูลของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาภาคบังคับ ตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีฝ่ายการศึกษาของสำนักงานเขตตลิ่งชันเป็นหน่วยงานที่ช่วยกำกับ ดูแลในเบื้องต้น และมีสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือ กำกับ และดูแลในภาพรวม ซึ่งโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 16 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนวัดเกาะ เลขที่ 168 ม.9 แขวงบางเขื่อนขันธ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 9 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 65 คน

2. โรงเรียนวัดปากน้ำฝั่งเหนือ เลขที่ 942 /2 ถนนปากน้ำฝั่งเหนือ แขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 15 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 276 คน

3. โรงเรียนวัดรัษฎาธิฐาน เลขที่ 692 แขวงคลองชักพระ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 24 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 393 คน

4. โรงเรียนวัดประสาธ เลขที่ 30 หมู่ที่ 10 ซอยบางพรหม 16 ถนนบางพรหม แขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 10 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 97 คน

5. โรงเรียนวัดตลิ่งชัน (ปิ่นทองสิรินฐานคาร) เลขที่ 300 ถนนชักพระ แขวงคลองชักพระ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 10 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 176 คน

6. โรงเรียนวัดชัยพฤกษมาลา (นนทสิริราษฎร์บำเพ็ญ) เลขที่ 484 ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 23 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 339 คน

7. โรงเรียนวัดทอง (อุดมศิลปวิทยาการ) เลขที่ 23 หมู่ 10 ถนนบรมราชชนนี แขวงฉิมพลี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 9 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 57 คน

8. โรงเรียนวัดช่างเหล็ก เลขที่ 430 ซอยแก้วเงินทอง 1 แขวงคลองชักพระ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 9 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 117 คน

9. โรงเรียนวัดกระโจมนทอง เลขที่ 14 ซอยปากน้ำกระโจมนทอง แขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 9 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 112 คน

10. โรงเรียนวัดไก่อเตี้ย (สวัสดิ์ประชานุกุล) เลขที่ 11 ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 10 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 60 คน

11. โรงเรียนวัดพิบูล เลขที่ 79 ถนนบางแวก แขวงบางเขื่อนขันธ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 11 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 72 คน

12. โรงเรียนวัดมะกอก(วิสุทธิวิทยาการ) เลขที่ 24 ถนนบรมราชชนนี แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 10 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 112 คน

13. โรงเรียนชุมทางตลิ่งชัน เลขที่ 207 ซอยสวนผัก 29 แยก 2-1-2 แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 18 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 216 คน

14. โรงเรียนวัดอินทราวาส เลขที่ 6 หมู่ 22 ซอยวัดประดู่ ถนนพุทธมณฑลสาย 1 แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 24 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 440 คน

15. โรงเรียนฉิมพลี เลขที่ 82/3 ซอย สวนผัก 50 แขวงฉิมพลี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีครูผู้สอนจำนวน 41 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 767 คน

16. โรงเรียนวัดโพธิ์ (ราชบุรุษมตุงผล) เลขที่ 123 ถนน พุทธมณฑลสาย 1 - ซอย พุทธมณฑลสาย 1 แยก 21 แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน มีครูผู้สอนจำนวน 27 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 552 คน⁵¹

⁵¹ สำนักงานศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร, ข้อมูลโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร, เข้าถึงเมื่อ 19 กรกฎาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkok.go.th/bangkokeducationpagemain>.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

อัมพวรรณ สิริรักษ์ และจุไรรัตน์ สุดรุ่ง ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการนิเทศภายใน โรงเรียนกับการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า การประกันคุณภาพการศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นการตรวจสอบ การควบคุม การติดตาม ประเมินผล คุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นทั้งหมด หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา และ 2) การประเมินคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินการจัดการศึกษา เพื่อตรวจสอบ คุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานหรือ บุคคลภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาให้ ดียิ่งขึ้น ซึ่งการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่เข้ามาช่วยให้การประกันคุณภาพ การศึกษาให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของครู ในการจัดการเรียนการสอน โดยเป็นการดำเนินงาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตลอดจน บุคลากรภายในโรงเรียน และเป็นการพัฒนาความสามารถของครูให้เกิดความเจริญงอกงามในวิชาชีพ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ การจัดการนิเทศภายใน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านบุคลากร ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร คณะกรรมการนิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ 2) องค์ประกอบด้านขอบข่ายงานนิเทศภายใน โรงเรียน ประกอบไปด้วย งานด้านเทคนิค และงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม 3) องค์ประกอบ ด้านโครงสร้าง การนิเทศภายในโรงเรียน การนิเทศภายในจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ จนเป็นวัฒนธรรมแห่งคุณภาพ และส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา⁵²

ลาวัลย์ สอดศรี และปัญญา อัครพุทธพงศ์ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาสภาพ การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนหลักสูตรสองภาษา (ไทย-จีน) ในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน มีการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและ

⁵² อัมพวรรณ สิริรักษ์ และจุไรรัตน์ สุดรุ่ง, “การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนกับการประกันคุณภาพการศึกษา,” วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย 11, 2 (กรกฎาคม 2559): 50-59.

ความต้องการการนิเทศภายในจากครูผู้สอน โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลเพื่อให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัดและกำหนดเป้าหมายทางเลือกในการปฏิบัติงานโดยความร่วมมือของผู้อำนวยการและครูผู้สอน รวมทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) ด้านการดำเนินการนิเทศ มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยผู้อำนวยการโรงเรียน มีการเลือกกิจกรรมนิเทศด้วยกิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน การติดตามการดำเนินการนิเทศภายในโดยผู้อำนวยการ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยการกล่าวชมเชยต่อหน้าที่ประชุม 3) ด้านการประเมินผลการนิเทศ มีการประเมินผลก่อนการปฏิบัติโดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วัดความเข้าใจของครูผู้สอนเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ประเมินระหว่างการปฏิบัติโดยครูผู้สอนด้วยวิธีการสอบถาม และประเมินหลังการปฏิบัติ โดยผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้รับผิดชอบโครงการโดยใช้แบบประเมินโครงการ⁵³

กฤตชัย เจริญสุข และจุไรรัตน์ สุตรุง ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับดีมาก สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) การศึกษาสภาพความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนรวบรวมข้อมูล โดยการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา แล้ววิเคราะห์ให้เห็นสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ พบว่า โรงเรียนจัดประชุมคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง แล้วจัดทำแผนโครงการทั้งการนิเทศงานและนิเทศการสอน 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ พบว่า โรงเรียนเลือกสื่อจากความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศโดยใช้สื่อประเภทสิ่งตีพิมพ์มากที่สุด และสร้างเครื่องมือโดยกำหนดวัตถุประสงค์การใช้อย่างชัดเจนเพื่อกำหนดเนื้อหา และใช้แบบสังเกตการสอนมากที่สุด 4) การปฏิบัติการนิเทศ พบว่า โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานโครงการนิเทศภายในโรงเรียน และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้โดยใช้การสังเกตการสอนมากที่สุด 5) โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงาน ทุกชั้นตอน⁵⁴

⁵³ ลาวัลย์ สอดศรี และปัญญา อัครพุทธพงศ์, “การศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนหลักสูตรสองภาษา (ไทย-จีน) ในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร,” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** 11, 3 (กรกฎาคม 2559): 249-262.

⁵⁴ กฤตชัย เจริญสุข และจุไรรัตน์ สุตรุง, “การศึกษาการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับดีมาก สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร,” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** 14, 2 (กรกฎาคม 2562): 1-13.

วิชชุดา เขียวช่อมุ่ม และมัทนา วังถนอมศักดิ์ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การดำเนินงาน นิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม พบว่า 1. การดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1)ด้านการพัฒนาการทำงานกลุ่ม 2) ด้านการพัฒนา หลักสูตร 3) ด้านการช่วยเหลือครูโดยตรง 4) ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ และ 5) ด้านการวิจัย เชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน 2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขต ทัพหลวงแจรงงาม ในด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) การกำหนดนโยบายและแนวการปฏิบัติที่ชัดเจน 2) การส่งเสริมให้มีการอบรม เชิงปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการทำงาน และ 4) การส่งเสริมการนำวิจัยเชิงปฏิบัติในชั้นเรียนมา ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน⁵⁵

พิชญ์พิริยะ กรุณา ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศ ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นพบว่า ความต้องการจำเป็น ลำดับแรก คือ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ ตามลำดับ 2) แนวทาง การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในแต่ละด้านมีประเด็นที่ควรพัฒนา เป็นลำดับแรก ดังนี้ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ควรให้มีการมอบเกียรติบัตรแก่ครูที่มีการปฏิบัติงาน อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเสียสละ ด้านการวางแผนการนิเทศ ควรมีการจัดสรรงบประมาณหรือ การสำรองงบประมาณให้กับการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ควรมีการจัด ประชุม เชิงปฏิบัติการในการคิดค้นหาเทคนิคและวิธีการนิเทศที่มีความหลากหลาย และด้านการประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ ควรมีการแจ้งผลการนิเทศแต่ละด้านให้ทราบและส่งกลับในที่ประชุม โรงเรียน เพื่อประเมินความก้าวหน้า⁵⁶

⁵⁵ วิชชุดา เขียวช่อมุ่ม และมัทนา วังถนอมศักดิ์, “การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม,” **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 10, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2562): 389-400.

⁵⁶ พิชญ์พิริยะ กรุณา, “แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร,” **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม** 15, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563): 45-62.

งานวิจัยต่างประเทศ

ซาชาเรียล (Zachariah) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในประเทศเคนยา ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศการจัดเรียนการสอนเป็นกระบวนการเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทำให้มั่นใจว่า มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบและขั้นตอนของข้าราชการและมีชื่อตรงต่อองค์กร ประโยชน์ของการดำเนินงานนิเทศ คือ การอำนวยความสะดวกในการสร้างผลงานวิชาการของผู้เรียน การปรับปรุงคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู รวมถึงเป็นการช่วยเหลือให้ครูสามารถติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานนิเทศการเรียนการสอน คือ ผู้บริหารขาดความสม่ำเสมอในการดำเนินงานของและขาดแคลนทรัพยากร ซึ่งควรมีการกำหนดการพัฒนา นโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศ การจัดการเรียนการสอน และหาทรัพยากรที่จำเป็นต่อข้อเสนอแนะและการติดตามผล⁵⁷

เอลเลน (Allen) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการและการนิเทศของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ : ความจำเป็นในการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพ พบว่า การนิเทศของโรงเรียนและการจัดการที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องให้ความสำคัญและเน้นพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู และความสามารถในการบริหารอย่างมีระบบ ซึ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและการพัฒนา การศึกษาอย่างต่อเนื่อง การนิเทศและการจัดการที่เหมาะสมนั้น โรงเรียนควรเน้นให้ความสำคัญกับ หลักการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ แต่เพราะขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถ ที่จะเหมาะสมในด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน จึงได้นำเสนอ แนวทางแบบกลุ่มเครือข่ายการนิเทศของโรงเรียน จะทำให้ได้รับการสนับสนุนบุคลากรจากโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่าย เพื่อใช้ในการดำเนินการนิเทศแบบคลินิกและการบริหารที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน⁵⁸

อดู, อकिनลอย และโอลายี (Adu, Akinloye and Olaoye) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของ ปัญหาและวิธีการในการนิเทศภายในและภายนอกโรงเรียน กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศถือเป็น กิจกรรมสำคัญสำหรับการบริหารการศึกษา เพื่อให้ทราบการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงานของ ครูผู้สอนให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการดำเนินงานนิเทศ

⁵⁷ Zachariah Wanzare, "Instructional Supervision in Public Secondary Schools in Kenya," *Educational Management Administration & Leadership Journal* 40, 2 (March 2012): 188-216.

⁵⁸ Agih A. Allen, "Effective School Management and Supervision: Imperative for Quality Education Service Delivery," *An International Multidisciplinary Journal* 9, 3 (July 2015): 62-74.

ทั้งภายนอกและภายในองค์กร เพื่อหาวิธีและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแต่ละโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน นิเทศ ผู้บริหารต้องกำกับดูแลการดำเนินงานนิเทศให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ความสามารถของผู้บริหารจะทำให้การดำเนินงานนิเทศประสบความสำเร็จ โดยผู้บริหารจะต้องสามารถทำให้ครูมีกลุ่มทำงานที่มีคุณภาพมีความสามัคคี และตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมายเดียวกัน⁵⁹

สรุป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนิเทศภายในทั้งวิจัยในประเทศไทย และวิจัยในต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า การนิเทศการศึกษานั้นเป็นกิจกรรมสำคัญสำหรับการบริหาร การศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน การนิเทศภายในของโรงเรียนและการจัดการที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องให้ความสำคัญและเน้นพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียน การสอนของครู เพื่อจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก และควรปฏิบัติอย่างเป็น ลำดับขั้นตอน

ผู้วิจัยจึงได้สรุปประเด็นการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มาเป็นกรอบสำหรับการศึกษา ตามแนวคิดคู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2560 ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร 4 ขั้นตอน ได้แก่ ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ วางแผนและกำหนดทางเลือก ปฏิบัติการนิเทศ ประเมินผลและรายงานผล

⁵⁹ Emmanuel O. Adu, Gbadegesin M. Akinloye, and Olabisi F. Olaoye, "Internal and External School Supervision: Issues, Challenges and Wayforward," *International Journal of Educational Sciences* 7, 2 (2014): 269-278.

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อทราบ 1) การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร และ 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยประชากรที่ศึกษา คือ โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 16 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 48 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้ผู้ให้ข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามคู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2560 วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิดหลักการ ทฤษฎี จากเอกสาร ข้อมูลทางสถิติ รายงาน บทความต่าง ๆ ตลอดจนวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงร่างการวิจัย ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา รับข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และเสนอโครงร่างการค้นคว้าอิสระต่อภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อขออนุมัติโครงร่างการค้นคว้าอิสระจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย ตามขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย โดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เมื่อได้รับการแก้ไข และตรวจสอบ จึงนำไปเก็บข้อมูลที่กำหนดไว้ในแผนการดำเนินการ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

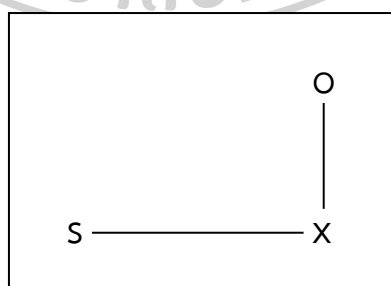
เป็นขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัยต่อคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องตามหลักวิชาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ แล้วจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยประกอบด้วยแผนการวิจัย ประชากรและผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีแบบแผนการวิจัยเป็นแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการวัดครั้งเดียวในลักษณะศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (the – one shot, non – experimental case study) เขียนเป็นแผนภูมิ (diagram) ได้ดังนี้

เมื่อ	S	หมายถึง	ประชากรที่ใช้ศึกษา
	X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
	O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 16 โรงเรียน (ข้อมูลปีการศึกษา 2563)

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียนจำนวน 3 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 48 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

สำหรับการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. **ตัวแปรพื้นฐาน** เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

2. **ตัวแปรที่ศึกษา** เป็นตัวแปรเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายใน ตามคู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2560 ประกอบด้วย

2.1 **ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ** หมายถึง การจัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพงาน ด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ นโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัด จากนั้นประเมินความต้องการของครูหรือคณะกรรมการตามกลุ่มงานโดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการแก้ไข วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุนั้น ๆ พร้อมทั้งกำหนดกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศซึ่งมีหลากหลายรูปแบบและดำเนินการตามที่ตัดสินใจต่อไป

2.2 **วางแผนและกำหนดทางเลือก** หมายถึง กำหนดแนวทาง วิธีการดำเนินการที่เป็น การนำผลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการ นำสาเหตุและกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศมาแจกแจงรายละเอียดที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และมีการจัดทำโครงการแผนการดำเนินการ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ และกำหนดเป็นโครงการการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

2.3 **ปฏิบัติการนิเทศ** หมายถึง คณะกรรมการดำเนินการนิเทศ ประชุมเพื่อมอบหมายงานการจัดทำสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ปฏิบัติงานนิเทศตามปฏิทินที่กำหนดไว้ในโครงการอย่างจริงจังตามหัวข้อรายการปฏิบัติดังนี้ ประชุมระดมความคิดกำหนดแนวทางในการดำเนินงานนิเทศ

ภายในโรงเรียน จัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติจากผู้บริหาร ประชุมปฏิบัติการจัดทำสื่อและเครื่องมือต้นแบบ จากนั้นทดลองใช้และปรับปรุงพัฒนาสื่อและเครื่องมือต้นแบบให้ดีขึ้น นำสื่อและเครื่องมือไปใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ติดตามผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนและรายงาน

2.4 ประเมินผลและรายงานผล หมายถึงคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ ประชุมเพื่อมอบหมายงานการจัดทำสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ปฏิบัติงานนิเทศตามปฏิทินที่กำหนดไว้ในโครงการอย่างจริงจังตามหัวข้อรายการปฏิบัติดังนี้ ประชุมระดมความคิดกำหนดแนวทางในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติจากผู้บริหาร ประชุมปฏิบัติการจัดทำสื่อและเครื่องมือต้นแบบ จากนั้นทดลองใช้และปรับปรุงพัฒนาสื่อและเครื่องมือต้นแบบให้ดีขึ้น นำสื่อและเครื่องมือไปใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ติดตามผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนและรายงาน⁶⁰

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่กำหนดตัวเลือกไว้ให้เลือกตอบ (checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายใน ของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร แบบสอบถามในตอนี่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's five rating scales)⁶¹ โดยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

⁶⁰ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, **คู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2560), 105-109.

⁶¹ Rensis Likert, "The Method of Constructing and Attitude Scale," **Readings in Attitude Theory and Measurement**, ed. Martin Fishbein (New York: John Wiley & Sons, 1967), 90-95.

ระดับ 5 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง ชื่อ-สกุล ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน โรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ วันที่สัมภาษณ์ และเวลาที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สอบถามแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ลักษณะเป็นชนิดจัดลำดับคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. แบบสอบถามของการวิจัย

ขั้นที่ 1 ศึกษาวรรณกรรม หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา เอกสาร คู่มือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างและปรับปรุง เครื่องมือในการวิจัย โดยปรึกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ โดยกำหนด รูปแบบของข้อคำถามและศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีจำนวน 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's scales)⁶²

⁶² เรื่องเดียวกัน.

ขั้นที่ 3 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของข้อคำถาม และเลือกคำถามที่มีค่า IOC เฉลี่ยตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยผู้วิจัยพบว่า ข้อคำถามจากแบบสอบถามฉบับร่างทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (try out) จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม กับโรงเรียนในสำนักงานเขตบางแคที่มีบริบทเดียวกันจำนวน 10 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 1 คน และครูผู้สอนจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามกลับคืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient) ได้เท่ากับ 0.982

ขั้นที่ 6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาเก็บข้อมูลโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยตนเอง และให้ผู้ให้ข้อมูลตอบกลับโดยใช้ Google Forms

2. แบบสัมภาษณ์ของการวิจัย

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้จากแบบสอบถาม และนำด้านที่มีค่ามัธยฐานน้อยกว่าด้านอื่น ๆ มาสร้างเป็นกระทงคำถามในการสัมภาษณ์ และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือ จากโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการตอบแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้

2. จัดเตรียมแบบสอบถามการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร

3. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กับประชากร โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสอบถามครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง พร้อมนัดหมายวันเวลาในการเก็บแบบสอบถาม

4. ใช้วิธีการจัดบันทึกการสัมภาษณ์ สำหรับแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้วผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามแต่ละฉบับ
3. จัดทำตารางแจกแจงคะแนน (tally sheet) เพื่อกรอกคะแนนให้สอดคล้องกับแผนการวิเคราะห์ข้อมูลและระเบียบวิธีทางสถิติที่ใช้
4. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
5. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามข้อมูลวัตถุประสงค์การวิจัยที่ศึกษา และข้อคำถามที่ต้องการทราบในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage)
2. การวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้วิจัย คือ มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบตามเกณฑ์ แนวคิดของเบสท์ (Best)⁶³ มีรายละเอียดดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต	4.50 - 5.00	หมายถึง	การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่ามัชฌิมเลขคณิต	3.50 - 4.49	หมายถึง	การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก
ค่ามัชฌิมเลขคณิต	2.50 - 3.49	หมายถึง	การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง
ค่ามัชฌิมเลขคณิต	1.50 - 2.49	หมายถึง	การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย
ค่ามัชฌิมเลขคณิต	1.00 - 1.49	หมายถึง	การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

⁶³ John W. Best, **Research in Education**, 3rd ed. (New Jersey: prentice Hall, 1977), 174.

3. การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุป

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อทราบการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) จำนวน 16 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 48 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ตามคู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2560 มีการดำเนินงานนิเทศภายในดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) วางแผนและกำหนดทางเลือก 3) ปฏิบัติการนิเทศ 4) ประเมินผลและรายงานผล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร 16 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 16 คน 2) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 16 คน 3) ครูผู้สอน จำนวน 16 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 48 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งรายละเอียดออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน 2) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 1 คน 3) ครูผู้สอน จำนวน 1 คน จำนวนทั้งสิ้น 16 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูล 48 คน แยกพิจารณาตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยหาค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ดังรายละเอียดตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(N=48)

ที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	- ชาย	6	12.50
	- หญิง	42	87.50
รวม		48	100
2	อายุ		
	- ต่ำกว่า 30 ปี	8	16.67
	- 31 - 40 ปี	13	27.08
	- 41 - 50 ปี	20	41.67
	- 51 ปีขึ้นไป	7	14.58
รวม		48	100
3	ระดับการศึกษา		
	- ปริญญาตรี	27	56.25
	- ปริญญาโท	20	41.67
	- ปริญญาเอก	1	2.08
รวม		48	100
4	ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน		
	- ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน	16	33.34
	- หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	16	33.33
	- ครูผู้สอน	16	33.33
	รวม	48	100
5	ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน		
	- น้อยกว่า 5 ปี	17	35.42
	- 6 - 10 ปี	15	31.25
	- 11 - 15 ปี	4	8.33
	- 16 - 20 ปี	5	10.42

ตารางที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(N=48)

ที่	สถานภาพ (ต่อ)	จำนวน	ร้อยละ
5	ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน		
	- 21 – 25 ปี	2	4.16
	- 26 ปีขึ้นไป	5	10.42
รวม		48	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 48 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 เป็นเพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 มีอายุ 41 – 50 ปี มากที่สุด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 รองลงมา มีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 27.08 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14.58 ตามลำดับ มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 ระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.08 ตามลำดับ มีตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 33.34 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ครูผู้สอน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และมีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมากที่สุด คือ น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 35.42 และ 6 – 10 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมา มี 16 – 20 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.42 และมี 26 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.42 มี 21 – 25 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.16

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ในการวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและจำแนกรายด้านตามขอบข่ายการดำเนินงานนิเทศ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best) ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

(N=48)

ด้านที่	การดำเนินงานนิเทศภายใน	μ	σ	ระดับ
1	ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ	4.77	0.42	มากที่สุด
2	วางแผนและกำหนดทางเลือก	4.53	0.49	มากที่สุด
3	ปฏิบัติการนิเทศ	4.34	0.47	มาก
4	ประเมินผลและรายงานผล	4.39	0.46	มาก
โดยภาพรวม		4.51	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51, \sigma = 0.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับ ค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ๆ ได้ดังนี้ ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ($\mu = 4.77, \sigma = 0.42$) วางแผนและกำหนดทางเลือก ($\mu = 4.53, \sigma = 0.49$) ประเมินผลและรายงานผล ($\mu = 4.39, \sigma = 0.46$) และปฏิบัติการนิเทศ ($\mu = 4.34, \sigma = 0.47$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.42 - 0.49 แสดงว่า มีการกระจายของข้อมูลน้อย หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นสอดคล้อง ไปทิศทางเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นขั้นตอน มีรายละเอียดตามตาราง 4 - 7 ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ

(N=48)

ข้อที่	การดำเนินงานนิเทศภายใน ด้านศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ	μ	σ	ระดับ
1	จัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ นโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัด	4.83	0.38	มากที่สุด
2	ประเมินความต้องการของครูหรือคณะกรรมการตามกลุ่มงานโดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการแก้ไข	4.90	0.31	มากที่สุด
3	วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุนั้น ๆ	4.71	0.46	มากที่สุด
4	กำหนดกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศซึ่งมีหลากหลายรูปแบบและดำเนินการตามที่ตัดสินใจต่อไป	4.63	0.53	มากที่สุด
	รวม	4.77	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\mu = 4.77$, $\sigma = 0.42$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การประเมินความต้องการของครูหรือคณะกรรมการตามกลุ่มงานโดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการแก้ไข ($\mu = 4.90$, $\sigma = 0.31$) จัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ นโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัด ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.38$) วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุนั้น ๆ ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.46$) กำหนดกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศซึ่งมีหลากหลายรูปแบบและดำเนินการตามที่ตัดสินใจต่อไป ($\mu = 4.63$, $\sigma = 0.53$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.31 – 0.53 แสดงว่า มีการกระจายของข้อมูลน้อยหมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานนิเทศภายในของ
โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านวางแผนและกำหนดทางเลือก
(N=48)

ข้อที่	การดำเนินงานนิเทศภายใน ด้านวางแผนและกำหนดทางเลือก	μ	σ	ระดับ
1	กำหนดแนวทางวิธีการดำเนินการที่เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ	4.71	0.50	มากที่สุด
2	นำสาเหตุและกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศ มาแจกแจงรายละเอียดที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์และเป้าหมาย	4.40	0.49	มาก
3	กำหนดรายละเอียดโครงการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4.29	0.46	มาก
4	กำหนดเป็นโครงการการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน	4.73	0.49	มากที่สุด
รวม		4.53	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านวางแผนและกำหนดทางเลือก โดยภาพรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\mu = 4.53$, $\sigma = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และระดับมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ กำหนดเป็นโครงการการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ($\mu = 4.73$, $\sigma = 0.49$) และกำหนดแนวทางวิธีการดำเนินการที่เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.50$) นำสาเหตุและกิจกรรมการนิเทศมาแจกแจงรายละเอียดที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.49$) และกำหนดรายละเอียดโครงการ วัตถุประสงค์ เป้าหมายแผนการดำเนินการ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.46$) เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.46 – 0.50 แสดงว่า มีการกระจายของข้อมูลน้อย หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานนิเทศภายในของ
โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านปฏิบัติการนิเทศ

(N=48)

ข้อที่	การดำเนินงานนิเทศภายใน ด้านปฏิบัติการนิเทศ	μ	σ	ระดับ
1	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศประชุมเพื่อมอบหมาย งานการจัดทำสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ	4.69	0.62	มากที่สุด
2	มีการปฏิบัติงานนิเทศตามปฏิทินที่กำหนดไว้ในโครงการ อย่างจริงจังตามหัวข้อรายการปฏิบัติ	4.21	0.41	มาก
3	ประชุมระดมความคิดเพื่อกำหนดแนวทางในการ ดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน	4.71	0.50	มากที่สุด
4	จัดทำโครงการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อขออนุมัติจากผู้บริหาร	4.63	0.49	มากที่สุด
5	ประชุมปฏิบัติการจัดทำสื่อและต้นแบบเครื่องมือ	3.94	0.38	มาก
6	มีการทดลองใช้สื่อและปรับปรุงพัฒนาสื่อและเครื่องมือ ต้นแบบให้ดีขึ้น	4.15	0.36	มาก
7	นำสื่อและเครื่องมือไปใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียน	4.19	0.49	มาก
8	ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียน	4.19	0.49	มาก
รวม		4.34	0.47	มาก

จากตารางที่ 5 การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน
สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านปฏิบัติการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.47$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ที่ยุ่ที่ระดับมากที่สุด 3 ข้อ และระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับ
ค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประชุมระดมความคิดเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน
นิเทศภายในโรงเรียน ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.50$) คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศประชุมเพื่อมอบหมาย
งานการจัดทำสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ($\mu = 4.69$, $\sigma = 0.62$) จัดทำโครงการดำเนินงานนิเทศ
ภายในโรงเรียนเพื่อขออนุมัติจากผู้บริหาร ($\mu = 4.63$, $\sigma = 0.49$) มีการปฏิบัติงานนิเทศตามปฏิทิน
ที่กำหนดไว้ในโครงการอย่างจริงจังตามหัวข้อรายการปฏิบัติ ($\mu = 4.21$, $\sigma = 0.41$) นำสื่อและเครื่องมือ

ไปใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.49$) ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.49$) มีการทดลองใช้สื่อและปรับปรุงพัฒนาสื่อและเครื่องมือต้นแบบ ให้ดีขึ้น ($\mu = 4.15$, $\sigma = 0.36$) ประชุมปฏิบัติการจัดทำสื่อและต้นแบบเครื่องมือ ($\mu = 3.94$, $\sigma = 0.38$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.36 – 0.62 แสดงว่า มีการกระจายของข้อมูลน้อยหมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านประเมินผลและรายงานผล

(N=48)

ข้อที่	การดำเนินงานนิเทศภายใน ด้านประเมินผลและรายงานผล	μ	σ	ระดับ
1	มีการประเมินการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในทุก ๆ ขั้นตอน	4.79	0.46	มากที่สุด
2	นำผลการประเมินจากการปฏิบัติการนิเทศมาเป็นข้อมูลในการประเมินการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดตามมาตรฐานการประกันคุณภาพหรือไม่	4.17	0.38	มาก
3	ประเมินความพึงพอใจของครูในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน	3.79	0.58	มาก
4	รวบรวมและสรุปรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน	4.79	0.41	มากที่สุด
รวม		4.39	0.46	มาก

จากตารางที่ 6 การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านประเมินผลและรายงานผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และระดับมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ มีการประเมินการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ในทุก ๆ ขั้นตอน ($\mu = 4.79$, $\sigma = 0.46$) รวบรวมและสรุปรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน ($\mu = 4.79$, $\sigma = 0.41$) นำผลการประเมินจากการปฏิบัติการนิเทศมา

เป็นข้อมูลในการประเมินการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดตามมาตรฐานการประกันคุณภาพหรือไม่ ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.38$) ประเมินความพึงพอใจของครูในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ($\mu = 3.79$, $\sigma = 0.58$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.38 – 0.58 แสดงว่า มีการกระจายของข้อมูลน้อยหมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การปฏิบัติการนิเทศ เป็นตัวแปรที่ค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด จึงนำมาทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขและพัฒนากิจการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กำหนดแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในที่ชัดเจน

1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจจะต้องมีการจัดการประชุมคณะกรรมการการดำเนินงานนิเทศภายใน เพื่อมอบหมายหมายงานการจัดทำสื่อและเครื่องมือนิเทศที่ชัดเจน เช่น แบบบันทึกการนิเทศภายในโรงเรียน แบบประเมินโครงการนิเทศภายในโรงเรียน สื่อที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หรือมีการพัฒนาการประชุมคณะกรรมการการดำเนินงานนิเทศภายใน เพื่อมอบหมายหมายงานการจัดทำสื่อและเครื่องมือนิเทศที่เคยดำเนินการเป็นปกติอยู่แล้ว ให้มีประสิทธิภาพและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยการจัดทำตารางมอบหมายงาน ระบุผู้รับผิดชอบลักษณะงานร่วมกัน มีการนำเสนอตัวอย่างการดำเนินงานในที่ประชุมเพื่อให้เกิดความชัดเจน

1.2 ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจจะทำหนดปฏิทินการนิเทศที่ชัดเจน และปฏิบัติตามนิเทศให้ตรงตามปฏิทินที่กำหนดไว้ในโครงการ หรือนำการกำหนดปฏิทินการนิเทศและปฏิบัติการนิเทศในรูปแบบเดิมมาพัฒนาให้มีความชัดเจน เพิ่มรายละเอียดลงในปฏิทินการนิเทศและนำไปปฏิบัติการนิเทศให้ตรงตามปฏิทิน เพื่อพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการนิเทศจากเดิมที่เคยปฏิบัติได้ดีสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นไป

2. ส่งเสริมให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีความรู้เรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอย่างถูกต้อง

2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจจะมีการส่งเสริมให้ครูทุกคนเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อสร้างเครือข่ายในการนิเทศ หรือจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในหัวข้อเรื่องการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน แนวทางการปฏิบัติการนิเทศ ประโยชน์ที่จะ

ได้รับจากการปฏิบัติการนิเทศ เพื่อให้ครูทุกคนสามารถนำความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศมาประยุกต์ใช้และเป็นแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

2.2 ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจจะจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการจัดทำสื่อและตัวอย่างเครื่องมือเพื่อเป็นต้นแบบในการปฏิบัติการนิเทศ จัดให้มีการทดลองใช้สื่อและเครื่องมือ เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพ

3. สนับสนุนให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

3.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน ให้ความสำคัญในการสนับสนุนให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในทุกขั้นตอนมากขึ้น โดยเฉพาะการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้การปฏิบัติการนิเทศจากเดิมที่มีคุณภาพอยู่แล้ว ได้พัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาจจะมีการเพิ่มจำนวนครั้งในการนิเทศภายใน จากเดิมอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง เป็นอย่างน้อยภาคเรียนละ 4 ครั้ง ให้เหมาะสมกับภาระงานของครู และเพื่อให้การดำเนินงานนิเทศภายในเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.2 ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจจะมีการแต่งตั้งครู ให้เป็นคณะกรรมการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในให้ชัดเจน เพื่อให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อทราบการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยประชากรที่ศึกษา คือ โรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 16 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ โรงเรียนหรือรักษาการ ในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 48 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร” ผลปรากฏดังนี้

1. การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ศึกษาศาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ วางแผนและกำหนดทางเลือก ประเมินผลและรายงานผล ปฏิบัติการนิเทศ ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้ 1) กำหนดแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในที่ชัดเจน 2) ส่งเสริมให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีความรู้เรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอย่างถูกต้อง และ 3) สนับสนุนให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงาน เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงาน เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักการศึกษาได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 พ.ศ.2564 - 2569 และได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และ ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาทุนมนุษย์และบริหารจัดการสู่องค์การสมรรถนะสูง โดยใช้การนิเทศภายใน และการติดตามผลอย่างต่อเนื่องมาเป็นโครงการและกิจกรรมสำคัญ จึงทำให้ฝ่ายการศึกษาสำนักงาน เขตตลิ่งชัน เห็นความสำคัญของการดำเนินงานนิเทศภายใน และได้กำหนดแผนการนิเทศ ติดตาม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2563 โดยยึดคู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพ โรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2560 จึงทำให้ทุกโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชันมีการดำเนินงาน นิเทศภายในโรงเรียนที่มีแผนการและโครงการดำเนินงานนิเทศภายใน มีเทคนิค รูปแบบการนิเทศ และมีเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนที่ถูกต้องตามขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพมาก เพราะผู้อำนวยการโรงเรียนทุกท่าน จะต้องนำแผนการนิเทศ ติดตาม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2563 ไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนโครงการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อปฏิบัติให้ถูกต้องตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 พ.ศ.2564 – 2569 จึงทำให้ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูทุกคนมีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานนิเทศภายในให้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตนิยม เจริญสุข และจุไรรัตน์ สุตรุ่ง ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสที่มีผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกระดับดีมาก สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) การศึกษาสภาพความต้องการ การนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนรวบรวมข้อมูล โดยการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา แล้ววิเคราะห์ให้เห็นสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ พบว่า โรงเรียนจัดประชุมคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง แล้วจัดทำแผนโครงการทั้งการนิเทศงานและนิเทศการสอน 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ พบว่า โรงเรียนเลือกสื่อจากความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศโดยใช้สื่อประเภทสิ่งตีพิมพ์ มากที่สุด และสร้างเครื่องมือโดยกำหนดวัตถุประสงค์การใช้อย่างชัดเจนเพื่อกำหนดเนื้อหา และใช้ แบบสังเกตการสอนมากที่สุด 4) การปฏิบัติการณ์เทศ พบว่า โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ งานโครงการนิเทศภายในโรงเรียน และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้โดยใช้การสังเกตการสอนมากที่สุด 5) โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงาน ทุกชั้นตอน

เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงาน เขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ และวางแผนกำหนดทางเลือก อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ประเมินผลและรายงานผล และปฏิบัติการนิเทศ

ด้านศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ มีค่ามัธยิมเลขคณิตสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ พื้นฐานจากการวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพทุกโรงเรียนมีการเก็บข้อมูลและมีวิธีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำส่งให้กับฝ่ายการศึกษาเขตตลิ่งชัน และรวบรวมให้สำนักงานการศึกษา เพื่อจัดทำสารสนเทศ โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนจัดให้มีการประเมินความต้องการของครูเพื่อ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ นำมาสู่การกำหนดกิจกรรม การดำเนินงานนิเทศซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ สอดคล้องกับคู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพ โรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2560 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญ์พิริยะ กรุณา ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับเรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียน สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของ การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ค่ามัธยิมเลขคณิต ระดับมาก

ลำดับถัดมา คือ ด้านวางแผนและกำหนดทางเลือก ผู้อำนวยการโรงเรียนทุกโรงเรียน มีทักษะผู้นำที่ดีมีการวางแผนและกำหนดแนวทางวิธีดำเนินการที่เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนตนเอง อีกทั้งครูในโรงเรียนที่รับผิดชอบและมีหน้าที่ดูแลโครงการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อาจจะเป็น ผู้ที่สามารถนำสาเหตุและกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศ มาแจกแจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ ดำเนินงานนิเทศภายใน ได้แก่ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ ผลที่คาดว่าจะได้รับได้อย่างชัดเจน จึงทำให้การวางแผนและกำหนดทางเลือก เป็นไปได้อย่างถูกต้อง มีแบบแผน และมีประสิทธิภาพ ค่ามัธยิมเลขคณิตระดับมาก

ลำดับถัดมา คือ ด้านประเมินผลและรายงานผล ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความรู้เรื่อง การประเมินผลที่ชัดเจน จัดให้มีการประเมินการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ในทุก ๆ ขั้นตอน และสามารถนำผลการประเมินจากการปฏิบัติการนิเทศในโรงเรียนว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพ จัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของครูหลังจากมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อีกทั้งสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครยังเห็นความสำคัญของการประเมินผลและรายงานผล จึงจัดการอบรมเกี่ยวกับการประเมินผลและรายงานผล จึงทำให้ครู มีความรู้ความสามารถในการรวบรวมและสรุปรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

เพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถของครู และนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของเอลเลน (Allen) เกี่ยวกับการจัดการและการนิเทศของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล : ความจำเป็นในการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพ พบว่า การนิเทศของโรงเรียนและการจัดการที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องให้ความสำคัญและเน้นพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู และความสามารถในการบริหารอย่างมีระบบ ซึ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การนิเทศและการจัดการที่เหมาะสมนั้น โรงเรียนควรเน้นให้ความสำคัญกับหลักการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ แต่เพราะขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถ ที่จะเหมาะสมในด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน จึงได้นำเสนอแนวทางแบบกลุ่มเครือข่ายการนิเทศของโรงเรียน จะทำให้ได้รับการสนับสนุนบุคลากรจากโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย เพื่อใช้ในการดำเนินการนิเทศแบบคลินิกและการบริหารที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพวรรณ สิริรัช และจุไรรัตน์ สุธรรง ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนกับการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่าการจัดการนิเทศภายในมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านบุคลากร ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร คณะกรรมการนิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ 2) องค์ประกอบด้านขอบข่ายงานนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบไปด้วย งานด้านเทคนิค และงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม 3) องค์ประกอบด้านโครงสร้าง การนิเทศภายในโรงเรียน การนิเทศภายในจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ จนเป็นวัฒนธรรมแห่งคุณภาพ และส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา

ด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุด แต่อยู่ในระดับมาก คือ ปฏิบัติการนิเทศ ผู้อำนวยการโรงเรียนเห็นความสำคัญของการปฏิบัติการนิเทศ มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศ เพื่อมอบหมายงานเกี่ยวกับการจัดทำสื่อและเครื่องมือ กำหนดปฏิทินไว้ในโครงการอย่างจริงจัง และระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายใน อีกทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนยังเห็นความสำคัญของโครงการดำเนินงานนิเทศภายใน จึงจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำโครงการเพื่อนำเสนอขออนุมัติจากผู้อำนวยการโรงเรียน แต่ยังคงให้ความสำคัญกับการประชุมปฏิบัติการจัดทำสื่อและต้นแบบเครื่องมือให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นไป ทั้งนี้สามารถกล่าวได้ว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการทดลองใช้สื่อและปรับปรุงพัฒนาสื่อก่อนนำไปใช้ เล็งเห็นความสำคัญของการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายใน เพราะผู้อำนวยการเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาในโรงเรียน ที่ประกอบไปด้วยการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงานทั่วไป ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ซึ่งงานทั้ง 4 ด้าน จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการนิเทศการศึกษา เพื่อเป็นกลไกการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้เกิดคุณภาพ สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ อดู อคินลอย และโอลายี (Adu, Akinloye and Olaoye) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของปัญหาและวิธีการในการนิเทศภายในและภายนอกโรงเรียน กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศถือเป็นกิจกรรมสำคัญสำหรับการบริหารการศึกษา เพื่อให้ทราบการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการดำเนินงานนิเทศทั้งภายนอกและภายในองค์กร เพื่อหาวิธีและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแต่ละโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานนิเทศ ผู้บริหารต้องกำกับดูแลการดำเนินงานนิเทศให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ความสามารถของผู้บริหารจะทำให้การดำเนินงานนิเทศประสบความสำเร็จ โดยผู้บริหารจะต้องสามารถทำให้ครูมีกลุ่มทำงานที่มีคุณภาพมีความสามัคคี และตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมายเดียวกัน

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยว่ามีหลากหลายแนวทาง ดังนี้

2.1 กำหนดแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในที่ชัดเจน ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ซึ่งการปฏิบัติการนิเทศสามารถทำได้ในระดับมาก อาจกล่าวได้ว่าผู้อำนวยการโรงเรียนและครูเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องการปฏิบัติการนิเทศ แต่อาจจะมีการเพิ่มจำนวนครั้งในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนเป็นอย่างน้อยภาคเรียนละ 4 ครั้ง หรือมากกว่านั้นตามความเหมาะสมกับภาระงานของครู เพื่อให้การดำเนินการนิเทศภายในมีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ และเพื่อปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานการศึกษาซึ่งเป็นต้นสังกัดของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน อาจจะมีการเพิ่มกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ที่ใช้ในการนิเทศการศึกษาที่เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อเพิ่มและพัฒนากิจการปฏิบัติงานของครูให้มีการใช้กิจกรรมการดำเนินงานนิเทศที่หลากหลาย เช่น การระดมสมอง การนิเทศออนไลน์ การสัมมนา การเยี่ยมชั้นเรียน และกำหนดแนวทางในการเลือกกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน มาใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครูและสามารถพัฒนาให้การปฏิบัติการนิเทศให้อยู่ในระดับมากที่สุดได้ เพื่อช่วยให้การบริหารจัดการโรงเรียนมีคุณภาพจากเดิมที่มีคุณภาพอยู่แล้วไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลาวัลย์ สอดศรี และปัญญา อัครพุทธพงศ์ ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนหลักสูตรสองภาษา (ไทย-จีน) ในสังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน มีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในจากครูผู้สอน โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลเพื่อให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัดและกำหนดเป้าหมายทางเลือกในการปฏิบัติงานโดยความร่วมมือของผู้บริหารและครูผู้สอน รวมทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

- 2) ด้านการดำเนินการนิเทศ มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการโดยผู้อำนวยการโรงเรียน มีการเลือกกิจกรรมนิเทศด้วยกิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน การติดตามการดำเนินการนิเทศภายในโดยผู้อำนวยการ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยการกล่าวชมเชยต่อหน้าที่ประชุม
- 3) ด้านการประเมินผลการนิเทศ มีการประเมินผลก่อนการปฏิบัติโดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ วัดความเข้าใจของครูผู้สอนเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ประเมินระหว่างการปฏิบัติโดยครูผู้สอน ด้วยวิธีการสอบถาม และประเมินหลังการปฏิบัติ โดยผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้รับผิดชอบโครงการ โดยใช้แบบประเมินโครงการ

2.2 ส่งเสริมให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีความรู้เรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานนิเทศภายในจะช่วยพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนและยังสามารถช่วยพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรครูให้สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี และส่งผลที่ดีต่อคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู จึงทำให้โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพสู่สังคม โดยผู้อำนวยการโรงเรียนอาจจะต้องเป็นผู้สนับสนุน และผู้ชี้แนะเกี่ยวกับการให้ครูทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศ และการจัดกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน และสร้างเครือข่ายการดำเนินงานนิเทศที่ชัดเจน เพราะการดำเนินงานนิเทศภายในที่ดี จะช่วยให้การบริหารจัดการโรงเรียนมีประสิทธิภาพ โดยอาจจะจัดให้ครูเข้ารับการอบรม และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายใน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน และส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ตามมา จึงทำให้การบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อดู อคินลอย และโอลาโย (Adu, Akinloye and Olaoye) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของปัญหาและวิธีการในการนิเทศภายในและภายนอกโรงเรียน กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศถือเป็นกิจกรรมสำคัญสำหรับการบริหารการศึกษา เพื่อให้ทราบการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการดำเนินงานนิเทศทั้งภายนอกและภายในองค์กร เพื่อหาวิธีและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแต่ละโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานนิเทศ ผู้บริหารต้องกำกับดูแลการดำเนินงานนิเทศให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ความสามารถของผู้บริหารจะทำให้การดำเนินงานนิเทศประสบความสำเร็จ โดยผู้บริหารจะต้องสามารถทำให้ครูมีกลุ่มทำงานที่มีคุณภาพมีความสามัคคี และตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมายเดียวกัน

2.3 สนับสนุนให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมาย เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความรู้ให้ตรงตามมาตรฐานการจัดการศึกษา และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร พร้อมทั้ง

เพื่อเสริมสร้างสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้แก่บุคลากร ไม่ใช่การจับผิดในการปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงควรให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้ครูทุกคนมีความเข้าใจที่ตรงกัน มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เพราะครูได้เข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูคลายความเครียดความกดดันเมื่อได้รับการนิเทศจากผู้นิเทศ ได้รับคำแนะนำที่ดีในการเลือกใช้กิจกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ทราบแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในและนำแนวทางไปปรับใช้กับการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ ได้ทราบปฏิทินการปฏิบัติงานและตารางนัดหมายการได้รับการนิเทศล่วงหน้าจากการประชุมปฏิบัติงาน และทราบผลการรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์พิริยะ กรุณา เกี่ยวกับเรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นพบว่า ความต้องการจำเป็น ลำดับแรก คือ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในแต่ละด้านมีประเด็นที่ควรพัฒนาเป็นลำดับแรก ดังนี้ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ควรให้มีการมอบเกียรติบัตรแก่ครูที่มีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเสียสละ ด้านการวางแผนการนิเทศ ควรมีการจัดสรรงบประมาณหรือการสำรองงบประมาณให้กับการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในการคิดค้นหาเทคนิคและวิธีการนิเทศที่มีความหลากหลาย และด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ ควรมีการแจ้งผลการนิเทศแต่ละด้านให้ทราบและส่งกลับในที่ประชุมโรงเรียน เพื่อประเมินความก้าวหน้า

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย “การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ด้านปฏิบัติการนิเทศ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้อำนวยการโรงเรียน ควรมีการประชุมเตรียมการก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจของผู้นิเทศและผู้ได้รับการนิเทศให้ทราบถึงปฏิทินการปฏิบัติการนิเทศ ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ วัตถุประสงค์ แนวทางการปฏิบัติการนิเทศ และรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการดำเนินการนิเทศ เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการนิเทศ สามารถเข้าใจและปฏิบัติการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้อำนวยการโรงเรียน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ดำเนินการนิเทศภายในดำเนินการนิเทศตามปฏิทิน ขั้นตอน ระยะเวลา และใช้เครื่องมือตามที่กำหนด เพื่อให้การปฏิบัติการนิเทศเป็นไปตามโครงการดำเนินงานนิเทศภายใน และส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดจนเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี

3. ผู้อำนวยการโรงเรียน ควรเห็นความสำคัญของการปฏิบัติการนิเทศ และส่งเสริมให้ครูทุกคนเห็นความสำคัญของการปฏิบัติการนิเทศ สนับสนุนให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การปฏิบัติการนิเทศที่ดีอยู่แล้ว ให้ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผู้อำนวยการโรงเรียนควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการปฏิบัติการนิเทศในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มเครือข่าย ระดับภาค ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงตนเองและกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถพัฒนาพฤติกรรม บุคลิกภาพ การสอนของครูให้ดีขึ้น สนับสนุนความรู้ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกำกับ ควบคุม ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกันเป็นคณะ อีกทั้งยังทำให้ครูแต่ละโรงเรียนได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศ และนำสิ่งที่ได้แลกเปลี่ยนกันกลับมาปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร เผยแพร่ออกไปและเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการผู้สนใจทั่วไป จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการดำเนินงานนิเทศภายในของผู้บริหาร กับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฤตชัย เจริญสุข และจุไรรัตน์ สุตรุ่ง. “การศึกษาการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาส ที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับดีมาก สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร.”

วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 14, 2 (กรกฎาคม 2562): 1-13.

นุชนรา รัตนศิริระประภา และประเสริฐ อินทร์รักษ์. **การนิเทศการศึกษา : มโนทัศน์และการปฏิบัติ.** นครปฐม: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2560.

ฝ่ายการศึกษาสำนักงานเขตตลิ่งชัน. **แผนการนิเทศ ติดตาม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เอกสารลำดับที่ 10/2562.** กรุงเทพฯ: ฝ่ายการศึกษาสำนักงานเขตตลิ่งชัน, 2562.

พิชญ์พิริยะ กรธนา. “แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร.” **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทเกษม 15, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563): 45-62.**

มุกดา เลขะวิวัฒน์. **ตกลึกความคิดชีวิตศึกษานิเทศก์ 30 ปี จากหลักการ ทฤษฎี สู่วิถีปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: เลิศไพศาลการพิมพ์, 2563.

ลาวัลย์ สอดศรี และปัญญา อัครพุทธพงศ์. “การศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน หลักสูตรสองภาษา (ไทย-จีน) ในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร.” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 11, 3 (กรกฎาคม 2559): 249-262.**

วชิรา เครือคำอ้าย. **การนิเทศการศึกษา.** เชียงใหม่: มหาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2558.

วิชชุตา เขียวช่อม และมัทนา วังถนอมศักดิ์. “การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขต ท้าหลวงแจรงาม.” **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร 10, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2562): 389-400.**

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. **ข้อมูลโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร.** เข้าถึงเมื่อ 19 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkok.go.th/bangkokeducation/>

_____. **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2564 - 2569.** กรุงเทพฯ: บริษัท วันไฟน์เดย์ จำกัด, 2563.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. **คู่มือนิเทศภายใน**. เข้าถึงเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2564.

เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/secondary11.go.th/supervisor>

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกระทรวงศึกษาธิการ. **แนวทาง**

การนิเทศภายในสถานศึกษา. เข้าถึงเมื่อ 13 เมษายน 2564. เข้าถึงได้จาก

http://elibrary.nfe.go.th/e_library/nfe/flip/371

สิทธิพล อัจฉินทร์. **ศาสตร์และศิลป์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. ขอนแก่น: สาขาวิชา

หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2563.

สุวิมล มธูรส, กิตติ รัตนราช และอนันต์ อุปสอด. “การศึกษาไทย4.0 ในบริบทของผู้บริหารสถานศึกษา.”

วารสารสงฆ์นครลำปาง 8, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2562): 266-278.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัด**

กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2556.

_____. **คู่มือแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ:

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2560.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้**

ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน. เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564. เข้าถึงได้จาก

<https://drive.google.com/file/d/124Yat10YrSecn7idT8tKnLtmroR-O2Se/view>

อัมพวรรณ สิริรักษ์ และจุไรรัตน์ สุตรุ่ง. “การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนกับการประกันคุณภาพ

การศึกษา.” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

11, 2 (กรกฎาคม 2559): 50-59.

อารมณ ฉนวนจิตร. **การนิเทศการสอน**. เข้าถึงเมื่อ 5 เมษายน 2564. เข้าถึงได้จาก [http://old-](http://old-book.ru.ac.th/e-book/inside/html/dlbook)

[book.ru.ac.th/e-book/inside/html/dlbook](http://old-book.ru.ac.th/e-book/inside/html/dlbook)

ภาษาต่างประเทศ

Adu, E. O., Akinloye, G. M., & Olaoye, O F. “Internal and External School Supervision:

Issues, Challenges and Wayforward.” **International Journal of Educational**

Sciences 7, 2 (2014).

Allen, A. A. “Effective School Management and Supervision: Imperative for Quality

Education Service Delivery.” **An International Multidisciplinary Journal** 9, 3

(July 2015).

Best, J. W. **Research in Education**. 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1977.

- Boyan, N. J., & Copeland, W. D. **Instructional Supervision Training Process**. Columbus: Charles E. Mearril Publishing Company, 1978.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. **Supervision and Instructional Leadership: A Developmental approach**. 7th ed. Boston: Allyn & Bacon, 2007.
- Good, C. V. **Dictionary of Education**. New York: McGraw – Hill, 1973.
- Harris, B. M. **Supervisory Behavior in Education**. 3rd ed. Englewood Cliffs, New jersey: Prentice-Hall, 1985.
- Likert, R. “The Method of Constucting and Attitude Scale,” **Readings in Attitude Theory and Measurement**, ed. Martin Fishbein, New York: John Wiley & Sons, 1967.
- Lunenberg, F. C., & Ornstein, A. C. **Educational Administration: Concepts and practice**. 6th ed. CA: wadsworth Cengage Learning, 2012.
- Mark, J. R., Stoops, E., & Stoops, J. K. **Handbook of Educational Supervision: A Guide for the practitioner**. Boston: Ally and Bacon: Inc., 1973.
- Sergiovanni, T. J., & Starratt, R. J. **Supervision: Human Perspective**. 6th ed. New York: McGraw – Hill, 1998.
- Wanzare, Z. “Instructional Supervision in Public Secondary Schools in Kenya.” **Educational Management Administration & Leadership Journal** 40, 2 (March 2012).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ
และ ตารางค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โทร. 206101

ที่ อว 8612.2/ ๗๐๗

วันที่ 1๑ พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล

ด้วย นางสาวศิริขวัญ โกฎจน์นันทน์ รหัสนักศึกษา 620620050 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน ในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัด กรุงเทพมหานคร” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.มีทนา วังถนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

1. ดร. ฐิตาภรณ์ เฟื่องหนู

วุฒิการศึกษา : ปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
จาก มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดใหม่สุคนธ์าราม (ปิ่นรัตนราษฎร์)

วิทยฐานะ : เชี่ยวชาญ

2. ผศ.ดร. สรัญญา จันทร์ชูสกุล

วุฒิการศึกษา : ปริญญาเอก ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (การวัดผลและประเมินผลการศึกษา)
จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

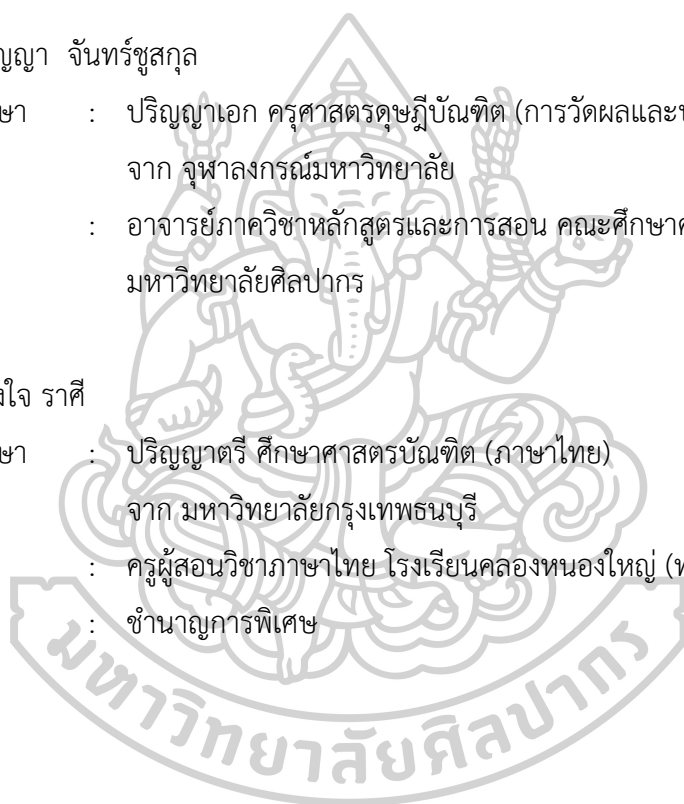
ตำแหน่ง : อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. นางสาวดวงใจ ราศี

วุฒิการศึกษา : ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต (ภาษาไทย)
จาก มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ตำแหน่ง : ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำนาญ)

วิทยฐานะ :ชำนาญการพิเศษ

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อความคำถาม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล
	1	2	3			
ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ						
1. จัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ นโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัด	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
2. ประเมินความต้องการของครูหรือคณะกรรมการตามกลุ่มงานโดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการแก้ไข	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
3. วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุนั้น ๆ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
4. กำหนดกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศซึ่งมีหลากหลายรูปแบบและดำเนินการตามที่ตัดสินใจต่อไป	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
วางแผนและกำหนดทางเลือก						
5. กำหนดแนวทางวิธีการดำเนินการที่เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
6. นำสาเหตุและกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศ มาแจกแจงรายละเอียดที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์และเป้าหมาย	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้

ข้อคำถาม	คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล
	1	2	3			
วางแผนและกำหนดทางเลือก (ต่อ)						
7. กำหนดรายละเอียดโครงการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
8. กำหนดเป็นโครงการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน	+1	0	+1	2/3	0.67	ใช้ได้
ปฏิบัติการนิเทศ						
9. คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศประชุมเพื่อมอบหมายงานการจัดทำสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
10. มีการปฏิบัติงานนิเทศตามปฏิทินที่กำหนดไว้ในโครงการอย่างจริงจังตามหัวข้อรายการปฏิบัติ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
11. ประชุมระดมความคิดเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
12. จัดทำโครงการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อขออนุมัติจากผู้บริหาร	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
13. ประชุมปฏิบัติการจัดทำสื่อและต้นแบบเครื่องมือ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
14. มีการทดลองใช้สื่อและปรับปรุงพัฒนาสื่อและเครื่องมือต้นแบบให้ดีขึ้น	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
15. นำสื่อและเครื่องมือไปใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
16. ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้

ข้อความ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล
	1	2	3			
ประเมินผลและรายงานผล						
17. มีการประเมินการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในทุก ๆ ชั้นตอน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
18. นำผลการประเมินจากการปฏิบัติการนิเทศมาเป็นข้อมูลในการประเมินการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดตามมาตรฐานการประกันคุณภาพหรือไม่	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
19. ประเมินความพึงพอใจของครูในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
20. รวบรวมและสรุปรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้

ที่ อว 8612.2/๗๕๖

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

26 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบางเขื่อนหงษ์ (พูนบำเพ็ญอนุสรณ์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ

ด้วย นางสาวศิริขวัญ โกฎจน์นท์ รหัสนักศึกษา 620620050 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่าน
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มีทนา วัฒนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

เรียนหัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา
- อรุณรุ่งโรจน์ พจนานุกรม

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

(นายสมศักดิ์ ทองมุด)

ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โรงเรียนบางเขื่อนหงษ์ (พูนบำเพ็ญอนุสรณ์)

รายชื่อโรงเรียนขอทดลองเครื่องมือ
โรงเรียนในสำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ชื่อโรงเรียน
1	โรงเรียนคลองหนองใหญ่
2	โรงเรียนบางแค
3	โรงเรียนบางแคเหนือ
4	โรงเรียนบางเชือกหนัง (พูนบำเพ็ญอนุสรณ์)
5	โรงเรียนบางไผ่ (บ้านนายพันแก้วขาว)
6	โรงเรียนเพชรเกษม (จตุรงค์สงครามอนุสรณ์)
7	โรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคี
8	โรงเรียนวัดม่วง
9	โรงเรียนวัดราชบุรุษบำรุง (งามศิริวิทยาคาร)
10	โรงเรียนวัดศาลาแดง

ผลการทดลองเครื่องมือ

RELIABILITY

```

/VARIABLES=g1 g2 g3 g4 r1 r2 r3 r4 d1 d2 d3 d4 f1 f2 f3 f4 f5' f6 f7 f8
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA.

```

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.982	20

Your license will expire in 9 days.

ที่ อว 8606(นฐ)/พิเศษ

โรงเรียนวัดทอง (อุดมศิลปวิทยาการ)
หนังสือรับแจ้งที่ 179 /
วันที่ 17 / ๑๑ / 2564
เวลา 13.44

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

7 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน วัดทอง (อุดมศิลปวิทยาการ)

ด้วย นางสาวศิริขวัญ โกญจนันท์ รหัสประจำตัว 620620050 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังดำเนินการการค้นคว้าอิสระ เรื่อง
" การดำเนินงานนิเทศภายใน ของโรงเรียนในสำนักงานเขตคลังชั้น สังกัดกรุงเทพมหานคร " มีความประสงค์จะ
ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน เพื่อประกอบ
การทำการค้นคว้าอิสระ

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร. อธิกมาส มากจู้)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทอง (อุดมศิลปวิทยาการ)

- เพื่อโปรดทราบ
 เพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ
 เห็นควรมอบหมาย

ทรงคุณ ของคุณครู หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ / ศึกษานิเทศก์

(นางสาวธนภรณ์ สมพงษ์พันธ์)
ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนวัดทอง(อุดมศิลปวิทยาการ)

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นประชากรของการวิจัย

ที่	ชื่อโรงเรียน
1	โรงเรียนวัดเกาะ
2	โรงเรียนวัดกระโจมทอง
3	โรงเรียนวัดปากน้ำฝิ่งเหนือ
4	โรงเรียนวัดรัชฎาธิฐาน
5	โรงเรียนวัดประสาธ
6	โรงเรียนวัดพิบูล
7	โรงเรียนฉิมพลี
8	โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชัน
9	โรงเรียนวัดไก่อ่เตี้ย (สวัดต์ประชาชนกุล)
10	โรงเรียนวัดชัยพฤกษ์มาลา (นนทสิริราษฎร์บำเพ็ญ)
11	โรงเรียนวัดช่างเหล็ก
12	โรงเรียนวัดตลิ่งชัน (ปิ่นทองสัมฐาคาร)
13	โรงเรียนวัดทอง (อุดมศิลป์วิทยาคาร)
14	โรงเรียนวัดโพธิ์ (ราษฎร์มตุงผล)
15	โรงเรียนวัดมะกอก (วิสุทธิวิทยาคาร)
16	โรงเรียนวัดอินทราวาส

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน
สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำอธิบายในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร” ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของท่านมีค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยนี้ จึงขอความกรุณาโปรดตอบให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ได้แก่

2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน

2.2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน

2.3 ครูผู้สอน จำนวน 1 คน

รวมผู้ให้ข้อมูล 48 คน

3. แบบสอบถามฉบับนี้ ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน

สังกัดกรุงเทพมหานคร

ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวศิริขวัญ โกญจันท์
 นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในหน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อ	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
1.	<p>เพศ</p> <p>() ชาย () หญิง</p>
2.	<p>อายุ</p> <p>() ต่ำกว่า 30 ปี</p> <p>() 31 – 40 ปี</p> <p>() 41 – 50 ปี</p> <p>() 51 ปีขึ้นไป</p>
3.	<p>ระดับการศึกษา</p> <p>() ปริญญาตรี</p> <p>() ปริญญาโท</p> <p>() ปริญญาเอก</p>
4.	<p>ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน</p> <p>() ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน</p> <p>() หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>() ครูผู้สอน</p>
5.	<p>ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน</p> <p>() น้อยกว่า 5 ปี () 6- 10 ปี</p> <p>() 11- 15 ปี () 16 - 20 ปี</p> <p>() 21 - 25 () 26 ปีขึ้นไป</p>

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน
สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ให้ท่าน ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่ท่านเห็นสมควร ในทุกข้อคำถาม ซึ่งแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การดำเนินงานนิเทศภายใน		ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ						
1.	จัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ นโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัด					
2.	ประเมินความต้องการของครูหรือคณะกรรมการตามกลุ่มงานโดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการแก้ไข					
3.	วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุนั้น ๆ					
4.	กำหนดกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศซึ่งมีหลากหลายรูปแบบและดำเนินการตามที่ตัดสินใจต่อไป					
วางแผนและกำหนดทางเลือก						
5.	กำหนดแนวทางวิธีการดำเนินการที่เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ					
6.	นำสาเหตุและกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศ มาแจกแจงรายละเอียดที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์และเป้าหมาย					

การดำเนินงานนิเทศภายใน		ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
วางแผนและกำหนดทางเลือก (ต่อ)						
7.	กำหนดรายละเอียดโครงการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ ต้องการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ					
8.	กำหนดเป็นโครงการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน					
ปฏิบัติการนิเทศ						
9.	คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศประชุมเพื่อมอบหมายงาน การจัดทำสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ					
10.	มีการปฏิบัติงานนิเทศตามปฏิทินที่กำหนดไว้ในโครงการ อย่างจริงจังตามหัวข้อรายการปฏิบัติ					
11.	ประชุมระดมความคิดเพื่อกำหนดแนวทางในการ ดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน					
12.	จัดทำโครงการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อขอ อนุมัติจากผู้บริหาร					
13.	ประชุมปฏิบัติการจัดทำสื่อและต้นแบบเครื่องมือ					
14.	มีการทดลองใช้สื่อและปรับปรุงพัฒนาสื่อและเครื่องมือ ต้นแบบให้ดีขึ้น					
15.	นำสื่อและเครื่องมือไปใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียน					
16.	ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียน					
ประเมินผลและรายงานผล						
17.	มีการประเมินการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ในทุก ๆ ขั้นตอน					
18.	นำผลการประเมินจากการปฏิบัติการนิเทศมาเป็นข้อมูล ในการประเมินการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนว่า เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดตามมาตรฐานการประกัน คุณภาพหรือไม่					

การดำเนินงานนิเทศภายใน		ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
ประเมินผลและรายงานผล (ต่อ)						
19.	ประเมินความพึงพอใจของครูในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน					
20.	รวบรวมและสรุปรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน					

หมายเหตุ : ขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ที่ อว 8612.2/72

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

17 มกราคม 2565

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน คุณสร้อยลดา สุขสงวน

ด้วย นางสาวศิริขวัญ โกฎจน์นธ์ รหัสนักศึกษา 620620050 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ขอความอนุเคราะห์ท่าน ในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้นักศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

นักศึกษา. 08 7718 6016

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. นางสาวปาริชาติ สวัสดิ์ถึก
ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดช่างเหล็ก
2. นางวารุณี สีปีสสา
ตำแหน่ง : หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย โรงเรียนวัดช่างเหล็ก
3. นางสาวสุดาพร หงษ์เวียงจันทร์
ตำแหน่ง : ครูผู้สอนปฐมวัย โรงเรียนวัดช่างเหล็ก
4. นางสาวธนภรณ์ สมพงษ์พันธ์
ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทอง (อุดมศิลป์วิทยาการ)
5. นายไวภูgul ปาลวัฒน์
ตำแหน่ง : หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนวัดทอง (อุดมศิลป์วิทยาการ)
6. นายสมัคร เหล็กศรี
ตำแหน่ง : ครูผู้สอนวิชาคอมพิวเตอร์ โรงเรียนวัดทอง (อุดมศิลป์วิทยาการ)
7. นางสาวสร้อยลดดา สุขสงวน
ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเกาะ
8. นายจักรพันธ์ ทองปลาย
ตำแหน่ง : หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนวัดเกาะ
9. นางสาวนริศรา แจ้สมตัว
ตำแหน่ง : ครูผู้สอนปฐมวัย โรงเรียนวัดเกาะ

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
 ชื่อคำถามที่ใช้สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

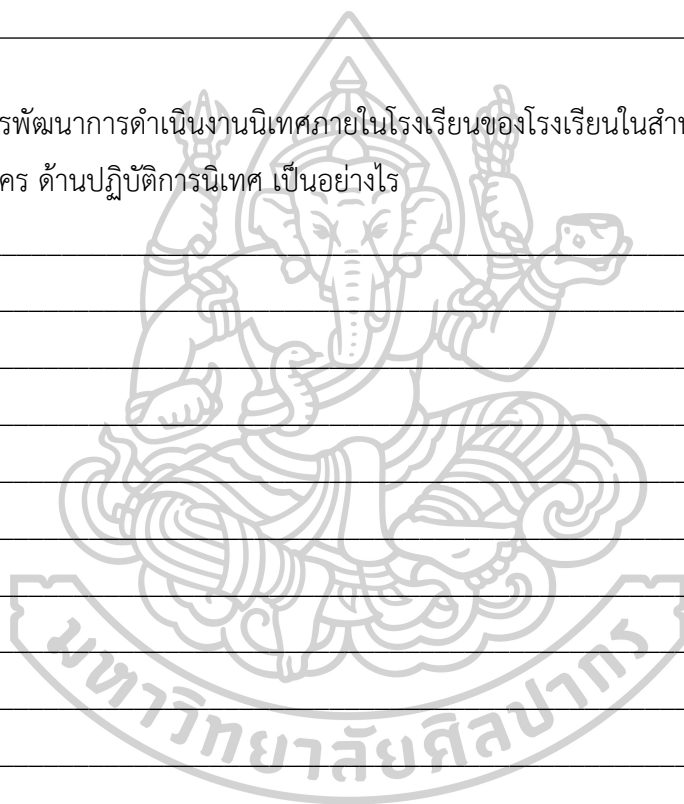
ชื่อ _____

ตำแหน่ง _____

โรงเรียน _____ วันที่ _____

เวลา _____

1. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัด กรุงเทพมหานคร ด้านปฏิบัติการนิเทศ เป็นอย่างไร

ขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวศิริขวัญ โภญจน์นันท
วัน เดือน ปี เกิด	14 พฤษภาคม 2535
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2558 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2562 เข้ารับการศึกษาระดับศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2558 – 2559 ครูผู้ช่วย โรงเรียนวัดเกาะ แขวงบางเขิน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2560 – ปัจจุบัน ครู คศ.1 โรงเรียนวัดเกาะ แขวงบางเขิน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	36/4 ม.6 ต. ลาดบัวหลวง อ. ลาดบัวหลวง จ. พระนครศรีอยุธยา

